

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánlató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félévi (július-decemberi) teljes számú példányokkal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés 's kintetés-jöjünk a megye és centralisatióval tisztába V; Mosony és Verőce megyék közgyűlései; a dunamelléki ágost. hitvallásnak egyházkerületi közgyűlése; a csongrád-vidéki társulat tisztaszábályozási gyűlése 's gr. Széchenyi István szegedi fogadtatása; budapesti napló.)

Amerika. (Anglia és Amerika közt az Oregonvidéket illető szerződés aláírva; elegy.)

Portugália. (Dom Miguel nyilatkozata a portugál trón igényeiről.)

Spanyolország. (Izabella számára új házassági terv.)

Franciaország. (Borzasztó szerencsétlenség az északi va uton; elegy.)

olaszország. (Hírek az új pápa népszerűségét tudatók.)

Elegyhír.

Ertesítő. Dunavízjárás.

Magyar- és Erdélyország.

Ö felsége Priesznicz Vinczét, a gräfenbergi vizgyógyintézet alapítóját, szalagon függő polgári nagyobb arany érdempénzzel méltóztatott legkegy. díszesíteni.

Ö felsége a pozsonyi váltótörvényszék elnökévé Németh János ugyanazon v. törvényszék első ülnökét kinevezni legkegy. méltóztatott.

Szabó Károly a szigeti kir. sószállító hivatal pénztárnoka meghalozott.

Jöjünk a megye és centralisatióval tisztába. V. (Folyt.)

II. Hasonlitsuk össze már most a megyét, és centralistáknak, minden elmélet daczára, oly igen szükségét fedező népgyűlést, vagyis: a' megyét és meeting-et. De bocsánatot kell kérnünk, ha ezen összehasonlításban még rhapsodicusabbaknak fogunk látszani, mint eddigi előadásunkban.

Egy kis okoskodást fogunk elibeocsátani összehasonlítás mütélelünknek.

A' centralisták sarkitévédeése az általjában, hogy nem mutatták ki, vagy inkább egészen mellőzték tanjok előadásában érinteni azon garantitát, mely a' valódi alkotmányos állapot legfőbb biztosítékát képezi, t. i. a' nemzet közrehatásában, politikai részvétében fekvő legerősebb biztosítékot. A' centralisták a' központosítási formában, a' felelősségben keresik az alkotmányos garantitát és nem abban, a' mi minden formának, felelősségnek supergarantiája. A' megyét is azért támadták meg (mint ók mondák) legujjabban, mert ez nekik nem eléggé biztos forma. No hiszen hogy a' megye egy maga még nem minden gonosz (jogilag véve) antidotuma 's ovószere: ez bizonyos, ezt józanul senki sem tagadja. De csak hogy valamint a' megye, mint alkotmányos gépezet, per se pro se nem elég biztosíték: úgy lehet 's még inkább ugyanezt minden más szerkezetre mondani az ismert világon. Nem elég biztosíték egymaga a' felelősség, — nem elég biztosíték a' hatalmak egyensúlya, — nem a' büntetések; egy szóval, semmi eddig ismert forma és alkotmányos gépezet nem elegendő biztosíték, ha mindezeket eleven közszellel nem lelkesíti, nem élte, vagyis ha a' nemzet közreható részvéte nem ad erőt ama biztosítékknak. Am megint ne okoskodjék valaki ellenkezőleg úgy, mintha ezért már egy bátor mivellet nemzet, nyilván rosz alkotmányos institutiók mellett is ab opposito biztos lehetne, csupan saját intensív súlya, ereje által. Az is paradoxon: mindent a' szerkezettől várni, az is paradoxon: mindent a' néptől egyedül kívánni. Valamint az ép test, ép lélek mellett és által ad csak tökéletes egészet: szintugy van ez a' nemzetek alkotványávalis.

De talán azt bizonyították be a' magyar centralisták, hogy a' megye föltétlenül, minden adott körülmények közt, rosz institutió, 's különösen hogy rosz még akkor is, ha nem csupan egykasztotjogosit, de az egész nemzet palladiumává lesz, és ha gyakorlat-szülte hibáitól megtisztittatik. Vajjon, mondjuk, ezt bebizonyították é a' mi centralistáink? Mert, urak, gyónjuk meg: nem az ám a' magyar baja, hogy meg y e v a n; hanem az — egyetesen az, hogy az egész magyar nemzetnek megyéje nincsen. Mert önkök (centralisták) a' megyét a' kiváltságos osztálytól is el akarják venni, és centralisálni aztán a' törvényhozában mi n d e n hatalmat: mi pedig azoknak is megyét akarunk adni, a' kiknek még (házánkban) nincs: és így nem akarunk centralisálni formában, alakilag, de akarunk központosítani, egyesíteni érdekeket 's erőt. Önkök a' formák emberei: mi a' lényeg után sovárgunk — birván elég jó, sőt nézetünk szerint, ugyis talán a' legjobb formával, melyből csak a' lélek, az erő hiányzik. Ugyanis kevés szám, kevés érdek, kevés miveltség támogatja a' megyét: hogyan lehetne a z egész mai napiglan még erős? Higyék el önkök, hogy, ha mindazon becsületes honpolgár, kik e' széles or-

szágban most p. o. egy-egy jobbágytelekkel birnak, felszabadittatván, mint szabad földbirtokosok, szabad voksaikkal, a' szabad megyei rendek számát és súlyát növesztendik: a' megyének magas tökélye ugy gyakorlatban, valamint elméletben még ezerszer jobban kitünend. 'S kivált ha a' közteherviselés által az érdek- és jogegyenlőség kifejlék és felvirul e' honban is 's a' megyei közigazgatás az egyenlőrdéklett Rket szakadatlanul érlelye éberségre ösztözi ..... Igen is, urak, az a' baj, hogy még az özszeses magyar alkotvány minden részeiben nincs ö s z h a n g z ó l a g kiegészítve. Ha a' megyerendszerrel öszszevágnának egyéb alkotványos állapotaink is; ha az egész nemzet szabad lenne; ha egyenlőn jogosítva és terhelve volna, azaz ha valódi nemzet volnánk, és nem kasztok: akkor a' megye majd oly institutió-ként fogna kitünni, melynek v e s z e t t n e v é t nem költené a' hazafi, csak hogy tud adhaszon rajta.

Ezen gondolatok után inducálhatunk már most némely más gondolatokat, melyeket egy kéziratból van szerencsénk ide igtathatni, — a' mint következik:

„Akármint az alkotványforma egy országban, csak egyen mindig és mindenütt a' népnek oly organuma, oly institutiója, mely által érdekeit, akaratját nyilvánithassa: már ugy szólván ez által paralysálva és elidálva van magának az alkotványszerkezetnek minden rosz hatása. Ugyanis az illy néperdek-népakarati-nyilvánítás lehetsége már magában is a' jog uralkodásának jelképe. Ha azonban nem volna még valósággal a' jogállapot uralkodó: bizonyosan hamar kifejlészené azt a' szabadon nyilatkozó népakarat. Ez okbul Britannia, maga meetingjei által a' társadalmi létnek egy örök szükségét, a' jogállapotnak egy legfőbb tényezőjét pótolja. . . . . De vajjon nem okosabban tesz é egy nemzet, ha mindjárt az alkotványt magát akkép alakítja és organisálja, hogy ezen meetingek (népgyűlések) a' néperdek 's akarat nyilatkozványain kívül, egyuttal a' végrehajtás, a' közigazgatás önhatósági organumát is képezék?..... Mert ha a' népgyűlések (társadalmi örök) s z ü k s é g - k ö v e t e l t e j o g a z alkotvány-szerkezetben mintegy k i v ü l e s i k: ez oda mutat, hogy az alkotványból valami lényeges rész még hiányzik, hogy az még kikerekítve nincsen. — 'S ha az alkotvány maga a' népgyűlések törvényes basisára van fektetve: ekkor az bizonyosan régiesb, jogszerűbb 's következőleg (hacsak küll események 's az egyetemes világi jogállapot zavarái nem rontják meg más oldalról) erősebb és állandóbb is lesz, mint egy más alkotvány, mely ama demokratikai alapot alólólól nélkülözi, — habár felülről, a' törvényhozó kamrákban mi n d e n s t á t u s h a t a l o m központosulna is.“

No már ezen eszmék nyomán mi az olvasót egy alkotványos különbségi tüneményre figyelmeztetjük: — Midőn a' britt parlament valami nevezetes új bill felett tanácskozik, sokszor a' nemzet nagyszerű meetingekben több százezer- sőt milliókra menő petitiót is gyűjt a' tárgyalás alatt levő bill ellen, — mint legujjabban gabnavám-szabályozási radialis javaslata ellen Peelnek. 'S megcsik, hogy a' törvényhozára néha oly befolyást gyakorol a' nemzet, hogy vagy elcsücsül, vagy megváltozik az elnépszerűltetett bill. Franciaországban már nincs meeting, nincs népgyűlési jog (nincs azért, mert a' centralisatió szigorun elméletileg van keresztül vevé) 's a' legszarnokabb, vagy legoktalanabb bill ellen sem hangzik oly hatálylyal az ugynevezett k ö z v é l e m é n y, melyet a' sajtó teremt.

Ezen párvonal-huzással annyit akartunk mondani, hogy Britanniában is van centralisatió, mint Franciaországban: de amott már szelidítették az a' szigorú központosítás annyira mennyire a' nemzeti akarat (bár csak töredékes) nyilatkozványai által, míg a' francia centralisatiót a' francia kö z v é l e m é n y (nem közakarati) manifestatiói már sokkal kevésbé érintik és szelidítik. Ha az angol meeting még egy fokkal potencióznatnék csak 's (valamint a' megye) a' törvényhozára nézve kötelezőleg nyilatkozhatnék a' nemzetakarati, ekkor már épen igen kevés maradna a' centralisatióból. És ha a' meetingek területileg meghatározott körökben a' végrehajtást 's közigazgatást is végeznék, no ekkor lenne belőlök egyenesen megye, — 's megszűnnék egészen a' centralisatió.

Ezen in- és de-ductiók után könnyű felfogni és tisztába hozni ugy hasonlatot valamint különbséget a' megye és meeting (népgyűlés) között. Lássuk fejebb, miként a' megye tulajdonkép né g y h a t ó s á g o t egyesít magában: részese levén a' törvényhozásnak, organuma a' végrehaj-

tásnak, ellenőre a' törvény- 's alkotványnak, és levén közigazgatási hatóság. Ezen négyes hatalom, jól jegyezzük meg, mind szorosán t ö r v é n y é s e s p o s i t i v természetű; nem gyakorolja t. i. a' nemzet e' hatalomágakat csupa politikai igazgatás- és szenedélykép, hanem gyakorolja positiv alkotványos jog- és kötelességképen. No már a' népgyűlés, a' meeting, e' négyes hatáshól csak azon kettőt bírja, miszerint 1) szintugy, mint a' megye, a' törvényhozába ha nem is kötelező utasításokkal, de mindenesetre törvények alapjaul szolgáló petitiókkal (legalább) törekedhetik befolyjni. 2) szintugy, mint a' megye, ha nem is oly közvetlen és tevéleges sikerrel, de mégis némi csekély hatással bír, a' törvények ellenőrzésében. 'S ez a' h a s o n l a t. — De a' másik két hatáshól (miszerint a' megye még egyenes végrehajtási és közigazgatási organum) a' meeting már épen semmit nem bír. — Tehát míg a' megye, jog és elmélet szerint, a' törvényhozában szükségkép sinormértékül szolgáló nemzetakarati nyilvánithat, addig a' meeting csak oly akaratot fejezhet ki, melyet (bár az özszes nemzet legyen is) a' törvényhozásnak sőt a' törvényhozás bármely kamrájának, avagy csak tagjának is, követni és elfogadni: egyáltaljában nem kötelessége. Azon elv képezi e' szerint a' fő különbséget meeting és meeting között, hogy az első minden tekintetben tevéleges és c s e l e k v ő, a' meeting pedig mindenképen csak s e n y e d ő l e g e s institutió. 'S midőn azt mondjuk, hogy: „a' népgyűlési jogban, ha bár birja is a' nemzet azon módot, mely által közakarati kinyilatkozathatja 's ez által gyakran nem megvetendő erkölcsi hatást gyakorol: de nem bírja a' módot, miszerint közakarati egyzersmind kötelezővé tehesse a' képviselő kamrára nézve“ — ezen tételből azon kérdés merül föl önkint: — és vajjon nem könnyebben viszi é keresztül a' nemzet saját akaratját a' felső házon és a' fejedelmi szentesítésen is, ha azt már a' képviselő kamra miatgy megtestesülve mutatja fel? vagyis, ha a' képviselő kamra: maga ezen nemzetakarati? — A' felelet természetes.

A' meeting mellett, a' nemzetakarati, hogy törvénynyé legyen, három gát áll ellen: a' képviselő kamra, a' felső ház, és a' fejedelm: — míg a' megye mellett, e' három gát közül az első (a' legnagyobb) mindig elmarad. Ugyanis a' megye mellett, törvény és elmélet szerint, nem lehet a' nemzetakarati a' képviselő kamrával ellentétbe képzelné sem. A' magyar országgyűlés, ha szoros loyaltással alkotja törvényeit, azaz ha elméleti és törvényes kötelessége szerint a' megyék utasításaiban nyilatkozó nemzetakarati sinormértékül tekinté, 's ha a' megyékben a' nemzet csakugyan valósággal kinyilatkozta saját akaratját: más bizonyosan nem leszen törvénye, mint ezen nemzetakarati. Meglehet, hogy ez a' két felsőbb gát miatt talán szinte nem fog menni codexbe; de azzal ellenkező, attól lényegesen eltérő javaslat legalább szintugy nem emelkedhet törvény erejére.

Még világosabban szólva: ha a' megyerendszer mellett nem is érhetjük el azt, hogy a' nemzetakarati szükségképen mindig törvénynyé váljék, annyit minden nehézség nélkül elérhetünk, hogy az, a' mit a' nemzet egyenesen nem akar, törvénynyé soha ne legyen. Holott centralisatióban (még a' népgyűlés mellett is) illy paradoxon és illy képtelenség gyakran egészen rendszerüvé válik — satyrájuul a' híres észjogi elvnek: „tout pouvoir vient du peuple.“

És azt is jegyezzük meg öszszehasonlításunk kiegészítésül, hogy a' népgyűlés mindig csak akkor teszi meg szenedőleges lépéseit is, ha erre nagy férfiak, O' Connellek által igaztatik. És ekkor is soha nem oly kimerítő, nem oly egyetemes az ekkép gyűjtött petitiók tömege, mint a' megyéinkben az önkint, sőt törvényes kötelességileg nyilatkozó nemzetközakarati. A' meeting mellett legjobb esetben is csak pusztá szerencse, ha a' nemzet ö s z s z e s é g e nyilatkozik: míg ez a' megyében (a' megye elmélete szerint) egészen normális eset.

Ezen öszszehasonlítás után, nem tudjuk eltitkolni mély csudálkozásunkat a' felett: hogy a' mi centralistáink jónak látják, sőt (a' központosítás elmélete daczára) még sürgetik is a' népgyűlési jog megadását 's megalapítását: mind e' mellett mégis a' megyerendszerrel nem tudnak megbarátkozni, avagy kibékülni. Logice lehetlennek tartaná az ember, pártolni és követelni a' népgyűlési jogot: 's mégis azon institutió ellen haranguirozni, mely a' népgyűlési jognak igazi megcsményülése. Nem is fejthetjük meg különben ezen csudálatos következtelenséget, és elvbli dualismust,

mint ha azt az önkormányzás eszméjének tökéletes ignoranciájából származtatjuk. Azaz, nézetünk szerint csupán azért gyűlölködhetik a népgyűlési jog pártolója a megye ellen, mert nincs tisztában, és nem viseltetik szeretettel az önkormányzás iránt. Hallottuk, vagy inkább olvastuk ugyan már mi centralistáinktól, miszerint épen az örvényhozási központosításuk által válik egyedül lehetségessé a nemzetnek önkormányzása s hogy különben, főleg megyerendszerünk mellett, csak üres szó az egész önkormányzás. De boldog isten! ugyan nem mutatuk meg tapinthatólag, miszerint a centralisatio, ugyelemélet-mint gyakorlatilag, egyenesen a nemzet politikai lefegyverzése, minden tervölges közrehatástól megfosztása, azon szemfényvesztő és hiu kecségetés mellett, hogy majd ekkép megvalósul az ige: „tout pour le peuple.“ Nem mutatuk meg, hogy centralisatioban sem a népért, sem a néptől nem történik a mi történik, hanem minden státushatalom föltétlen függetlenségébe van halmozva a törvényhozó kamrák falai közt, avagy a mindenhatóvá emelkedett minster kezében? Ugyan mikép igazolható tehát centralisatioban a nemzetnek önkormányzása, sőt csak az önkormányzás lehetsége is? — Bátran ismétljük, a mit állítunk, hogy a népgyűlési jog pártolója, mint megye-ellenzők, nincsenek távolról sem tisztában e szó és eszme körül: önkormányzás. Még azt sem látszanak tudni, vagy tudni akarni: mire való egy nemzetnek az önkormányzás?

Az önkormányzás uraim, abban áll, ha a nemzet a státushatalom minden ágában saját részvétellel és befolyással bír, — ha elmondhatja magáról minden (legalább a qualifié) honpolgár: semmit rólam nélkül.

Arra való pedig az önkormányzás, és azért kívánatos, mert az által egyedül bírja a nemzet a jogállapot garantiáinak ama legfőbb garantiáját, mely mindig a polgárok közrehatásában, s ebből eredő eleven közszellemben gyökerezik. E kettő nélkül a politikai indifferentismus (státus-életnek ezen legmérgeesebb féléje) kikerülhetlen, s általános elharapoznék, ha nem lennének institúciók, organumok, a különböző érdekek nyilatkozatát biztosító, s egyszersmind társadalmi pozitív jogokban a nemzet lehető legnagyobb számát részletetők. Ott, hol a (bár felelős) végrehajtó hatalom tesz mindent, — ott szükségkép elalszik időnapelött ama közszellem, közgondosság és erély, mely végboncolatban az alkotmányos létnek egyedülifontartó elve.

A ki így érti, így fogja fel az önkormányzás eszméjét, az 1ször érezni fogja, mikép a népgyűlési jogot logikai következetességgel épen nem pártolhatni, a nélkül, hogy egyszersmind a megyerendszert, legalább elvileg, szinte ne védelmezzük. 2ször azonban azt is érezni fogja, mikép a legfőbb népgyűlési jog a megye hatáskörét semmirészen nem pótolja ki teljesen, sőt nem, csak felényire sem. A népgyűlési jog nem is érdeklenkit igen nagyon; mert az által még semmi pozitív jogot a honpolgár nem gyakorol, — az egész csak szenvedőleges demagogiai szereplést biztosít inkább, mint valódi közrehatást. De mindenesetre annál alaposabb a mi csodálkozásunk a népgyűlési jog pártolása s a megyerendszer ellenzése miatt: mivel azon czélt, melyet a centralisatio baráti népgyűlések által akarnak elérni, megyékben sokkal könnyebben, tökéletesebben, kevesebb bajjal elérhetik, — továbbá a megye által még azon első rendű nagy czélt is, t. i. az önkormányzást valóssággal, és nem csupán általólág eszközölhetik, valósíthatják meg.

Mindenképen igaznak bizonyul tehát ezek szerint, hogy ama népgyűlés-pártolási s megyeellenzési valóságos paradoxon az önkormányzás eszméjének nem ismeréséből veszi eredetét. A ki ismeri és szereti az önkormányzást alkotmányos jogát, az ama paradoxonba semmikép nem eshetik. Sőt ezen eszmék nyomán következetesen állíthatjuk, mikép a centralisatio utáni ahitozás maga is az önkormányzás iránti szeretetlenségéből s tulajdonkép annak nem ismeréséből származik. A ki öntudatosan szereti az önkormányzás alkotmányos malasztjait — centralisatiót is, megyerendszert is elméletileg tekintve — alig képzelhető: hogy az első ezen másodikat oda vetni lehessen hajlandó.

III. Menjünk már most egy stadiummal tovább, és nézzünk szét az alkotmányos biztosítékok körül, melyek a megyerendszer által föltételeztetnek. Láttuk fenebb a vádat, melyet legújabb időben a centralisatio apostolai emeltek megyerendszerünk ellen: hogy ez a szabadságnak, a jogállapotnak nem elég biztos palladiuma. Láttuk a taktikát is, melyet e vádat az illetők igazolni erőködnek, t. i. 1) a megyét lehető legtorzabb gyakorlati életképben mutatták be a közönségnek, eltakarva, gondosan mellőzve minden vonást, melyek a megyerendszer elméleti szépségeit, tökélyeit képezik. 2) egészen meghamisított

egyoldalú commentárt írtak a megyéről annyiban is, mint-ha t. i. a kormányfelelősség épen a megye miatt nem létezhetnék hazánkban, mintha a megye a kormányfelelősség eszméjét is kizárná alkotványunkból.

E vádra mimár fentebb egyetnást elmondottunk. Itt azonban a megyerendszer által föltételezett alkotmányos biztosítékokat általában tárgyalván, ebbeli nézeteink egyszersmind még ama vád lerontására irányzottakul tekintetők. —

Mi a megyerendszer elméletéből három rendű garantiáit vonjuk le az alkotványos létnek:

1ször, ily garantiának tekintjük a megyékben nyilatkozó nemzetakarati erkölcsi és törvényes hatását. 'S midőn e' pontot ekkép első helyre teszük, talán nem fog bennünket egy gondolkodó fő is ábrándozásról vádolni, mondván: hogy mi egészen negatív természetű s merő ideális dolgot canonisálunk a szabadság biztosítékának. Ha nem ábránd, a népgyűlési jogban garantiáját keresni az alkotványosságunk; ha nem ábránd, a népgyűléseknek általában ily fontosságát tulajdonítani, miszerint maguk a centralisationalis tan védői azokat nélkülözhetleneknek tartják a jogállapot biztosítására, s még ott is követelik azoknak rendszeritását s megalapítását, hol eddig a szigorunelméleti centralisatio által kiszorítottak: — ekkor talán mi sem ábrándozunk, midőn a megyeileg nyilatkozó nemzetakarati erkölcsi és törvényes hatásában szintazonképp jogbiztosítékot keresünk. Ha a meetingnek nehézségek (mert csak a kor nagy férfai által electricálható) gyűlekezeteiben; ha a meetingnek mindenkor csupán töredékes, és soha nem összes manifestatioiban; ha a meetingnek semmi kötelező erővel nem bíró petitióiban mégis az alkotványos lét némi biztosítékra rejlik: — ekkor mennyivel okszerűbben kereshetünk mi a megyerendszerben hasonló biztosítékot, azon rendszerben, mellyel fogva gyűléseinket minden nehézség s veszedelem nélkül tarthatjuk, rendszeridőszakokban és szükségben akár mikor; azon rendszerben, mellyel nem csupán töredékeknek, de az egész jogos nemzetnek akarati nyilatkozatát teszi lehetségessé és könnyűvé; azon rendszerben, mellyel a törvényhozás legfőbb részére (a képviselő házra) kötelező utasításokkal hathatván, ekkép a törvényhozásnak a nemzetakarati összeűtközését mindig kiparírozhatja? Ne mondja e szerint senki, hogy a megyeileg nyilatkozó nemzeti közvélemény és közakarati egészen negatív természetű, s merő ideális dolog. Ezt mi még a pusztá meetingről sem mernők állítani, noha azokban csakugyan semmi pozitív és realis jogot nem gyakorol a nemzet.

2ször, a megye saját körében a végrehajtásnak törvényes ellenőre. Itt már a megye úgy tűnik fel, mintegy nagyszerű előző rendszer, a végrehajtás törvényszerűségének biztosítására, természetesen csak azon esetekben, midőn a végrehajtás közvetlenül a megyékben és a megyék által eszközözendő, tehát az alsóbb körű végrehajtásban. Ugyan tegyük itt is egy kis összehasonlítást a centralisatióval. Vajjon ha a minster egyik másik, vagy az összes departement-ok prefet-jeihez rendeleteket intéz, melyek ezen departement-okban, igenis, a végrehajtást megelőzik elő, de törvénytelen eszközökkel; és ha érkeznek ily törvénytelen ministerialis rendeletek nem egyszer, de érkeznek a tartományok főnökeihez rendszerint, úgy, hogy sokaságuk miatt már mindnyája talán szemet sem szúr: vajjon, kérdjük, mikép fogja az alsóbb körű végrehajtásban elkövetett ennyi csínyért feleletre vonni az illető ministert a parlament? Sehoggy, semmikép. Ily baj ellen nincs szere a centralisatiónak. És ki ellenőrzi a tartományokban az administritiót, az igazságszolgáltatást? a minster, avagy a tartományi főnök? urak! sehol nem lehet biztosabban felállítani egy egy általános szabályt, mint itt a következő: „a centralisationalis minster legnagyobb részben politikai és személyes tekintetéből rakván meg a hivatalokat (főbektől a legalsóbbakig) maga már ennél fogva sem kíséri ellenőrző szemmel a hivatalnokokat; de ezt annál inkább sem teszi, mert őt megint a törvényhozás nem győzné úgyis minden egyes hivatalnok eljárására nézve számolattani és feleletre vonni.“ — Hát a prefet, a gouverneur? mit és mikép ellenőriznek ezek? s ki által ellenőriztetnek ezek? no, ők kiadják a ministeri parancsot vagy rendeletet vakon, az azt szinte vakon foganatosítandó alsóbb bureaunak, vagy tisztviselőnek: nekik nem is szükség kezöket mosniok, ők híznak az ő boldog intermedius és legkisebb valódi tengerrel járó, kövér jövedelmű hivatalos méltóságukban; s ép oly szorgalmas utánnézéssel és figyelmes szemmelattással ellenőrizgetik alárendeltjeiket. 'S miért lenne maga a prefet felelős a minsternek? vagy a kárkinek? hiszen ő csak kiosztója a kormányrendeleteknek s legfeljebb (időszakonként) felküldője az alja rendelt tisztviselők hivatalos jegyzőkönyveinek: — keresse fel azokban minster úr a bünt, vagy a vétséget — s il lui plait. De létezik még a cour de la cassation is: az a hibás,

a' formahibás eljárásokat megsemmíti. No hiszen vétkezn — forma szerint is lehet; sőt nagyobb elme, ha gonosz, előbb mindig arra törekszik, hogy elsajátítsa a nagy mesterséget: mikép lehet a formák megtartása mellett a törvények lelkét kijátszani? A végrehajtással közvetlenül foglalkozó hivatalnok, ki még akkor is tud találni csinyre, bűnre, hanyagságra alkalmat, ha minden nyomon egész se-rege által a független polgároknak ellenőriztetik is: bizonyosan sokkal könnyebben és sokkal több alkalmat fog lenni mindenféle kihágásokra akkor, ha csupán egy prefet, és egy (töle messze távol eső) minster őrszeme kíséri eljárásait. —

No már nézzük a megyerendszert e' tekintetben. A kormány, a minster rendeleteit vakon végrehajtatni nem szokta, hanem egy egész nyilt gyülekezet által előzőleg a törvénynyel szigorun összeegyeztetnek, s csak ha valamely pozitív törvénybe nyilván be nem ütköznek, adja ki azokat a megye saját tisztviselőinek, foganatosítás végett. Itt tehát nincs szükség a törvényhozástól várni, miszerint az a kormánynak összes rendeleteit netalán egyenkint híralat alá vegye, s a törvénytelenekért az illető kibocsátó kormánytanácsost (ministert) feleletre vonja, akkor, midőn a tény már rég megtörtént, talán el is felejtetett. A megyerendszer mellett maga a nemzet közzvetlenül élvezi azon jogot, hogy a törvényvel nyilván ellenkező kormányrendeletet hatástalammá tegye. És gyakorolja e' jogot sokkal czélszerűbben, mint a törvényhozás tethetné: ugyanis a megyerendszer mellett nem gyűl talán több százezer kormányrendelet is egyszerre átvizsgálás végett egy halomra, hanem időről időre, midőn a megyéhez intéztetnek, itt egyszersmind megvitattatnak, s ártalmas hatásuk ideje korán elleneztetik, csirájában elfojtatik. 'S ekkép nyilván van, miszerint az alsóbb körű végrehajtás alkotványosságát a kormányhatalom ellenében megyerendszerünk mindenkor megvédelmezheti. Mi pedig azt illeti, hogy a magányosak jogai közvetlenül a megyehatóság s az eljáró megyei tisztviselők kihágásai ellenében is védeve legyenek, azaz hogy ott is, hol a törvényszolgáltatás nem felsőbb rendeletek erejénél, de egyenesen a megye közvetlen hatáskörénél fogva történik, szinte jog és igazság uralkodjék: e' czél tekintetében is, bár mostani torz-alakja mellett megyeinknek, nem sokkal állunk rosszabbul, mint p. o. a franczia departement-ok az ő prefeteik mellett állanak. Sokat olvastunk már a megyeinkben divatozó collegialis administritio ellen. A collegialitás elve igazi Pandora szelenczékint nézetett. Mi valamint minden jót (semmi rendszerben) nem szeretünk egy kútfőből származtatni egyedül: úgy minden rosszat sem szeretünk csak egy okfőre vezetni viszsza; mert noha sokszor igen számos okozat egy legfőbb okban gyökerezik is: de mindig gyakorlatibb s talán bölcsőbb is, a közvetlen okszemeket külön külön felfogni, — így a dologismeret mindig tisztább s világosabb levén. Ezért mi a collegialis administritio is azt mondjuk, hogy az sem föltétlen rossz. Talán meg is mutathatnók: mikép az egyedi administritio, egyedi kezelés legalább is szintannyi gyarlósággal van, elvileg, összekötve, mint a collegialis. A két ellenkező elv egyiránt jó is, egyiránt lehet rossz is: a mint az elvnek életrealkalmazása t. i. organisálva van. A collegialitás elve mellett alig lesz sokkal több (mint mondani szokták) kibúvó nyílásuk a collegiumot alkotó egyediségeknél, mint van az egyedi kezelés elve mellett az eljáró egyednek. Ezt legjobban felvilágosítja a bűnös minsternek számtalan példája. Ezek már csak lehető legszemés ellenőrsége alatt állanak a parlamentarizmus oppositionnak, s tetteik a végrehajtás magasabb egyetemess körére vonatkozván, minden honpolgárt elevenebben érdekelnék: — s mégis hány hűten, és törvényszegő minster érezte mai napiglan a code pénal súlyát? — Vagy azt mondjátok: igen, de mig egy minster megbüntetése kétségkívül nagyon nehéz feladat: „addig az alsóbb végrehajtás (mellyről itt szó van) egyedi kezelőit, centralisatioiban, igen könnyen utóleri Themis keze.“ Számítsunk. Az alsóbb körű végrehajtásban 1) már eszik a közszellemnek azon ébersége, melly a minster tetteire általában mégis csak nagy befolyást gyakorol. 2) eszik azon eleven érdekeltség, minél fogva egy minster buktán mindig annyinak életreménye táplálkozik. 3) eszik különösen azon szigoru bonczolat, melyet a minster felsőbb politikai eljárásain Thiers, Barrot, O'Connell, Russell's több ily szellemnek éle vagdál. Ellenben előáll az egyes kisebb hivatalnoknak (a nyilvánosság csekélyisége miatt) rendszerint nagyobb merészsége, szemtelensége, elkövetett törvényszegései védelmezésében. Előáll a sajnálat érzete is a tartományfőnök s minster keblében, a netalán szegény hivatalnok bukta iránt. De előáll főleg és leggyakrabban a fentebb már érintett politikai respectus: mintán a törvényes szigor egy alsóbb hivatalnok ellen, a többit is mindig érezhetőleg suhintja. És ki nem ismeri centralisatioiban ama compact s egyéredkü hivatalnokseregnek, a bureaokratianak, hatal-

mát fent...
nyü Brian...
független...
járó tiszt...
kaszta...
nalis el...
a megyer...
normalis...
ja. Ha ne...
torság, re...
kan így fo...
ben csupá...
umnak so...
feleletre...
nyilak min...
en detail...
nemesnek...
a megye...
azaz: leg...
ostály...
nyos sanc...
lanatig se...
mellyből...
majd jó é...
gye mint...
biz, és pa...
rendszeri...
tok bár a...
collegium...
eselek...
egyes hiv...
előadha...
vany-e...
megyét es...
emelt nyi...
képzettek...
kármyly...
lenessége...
tül, nem f...
emeljétek...
bir, valób...
tok látni...
igérnek...
okszersű...
hogy a m...
letek eile...
az alsóbb...
erősebb...
Praefectu...
Az...
sei-, inté...
nyellen...
— még n...
nak, mell...
fogjuk co...
Me...
jul. 6án...
tíbol leg...
Lapjaink...
mult évi...
később...
sek — mi...
megszab...
azért, mi...
vazatké...
rendén h...
hez s eze...
góze álta...
lenség...
a'sz i...
gyóri nem...
argumen...
e' báná...
dala ninc...
határozat...
hogy egy...
lán jövőb...
merítö vé...
tolta ugy...
féle zárad...
vasolja is...
telen s é...
volt a m...
záradék...
lenségét...
servative...
Es...
számát id...

mát fent és alant? Ohigenis, a megyei tisztikar is egyszerű Briareus jelenleg; de miért? felelet: mivel a megye független Rdei (azok, kiknek törvényes kötelességük az eljáró tisztviselőket ellenőrizni) egy csekélyded számú kassza érdekeivel 's tudománytalanságával, csak nominális ellenőrei jognak és törvénynek. De hogy ez állapot a megyerendszer mellett egészen elméletellenes, tehát nem normalis, nem szükségképeni: bizonyítás nélkül is kiki átlátja. Ha nézzük megyéinkben az adóügyet, az utak, közbátorság, rendőrség, szóval: a közigazgatás ügyét, igen sokan így fognak szólani: „minden rossz, minden baj ez ügyekben csupán a collegialitás elvéből származik; egy collegiumnak soha nem kellene adminisztrálni, mert collegiumot feleletre vonni lehetetlen, 's felelősség nélkül tárt kapu nyílik mindig az önkénynek.“ Ezek általános szavak; mi en detail így szólunk: legyen az adó fizetve nem csupán a nemesnek; fizessen az utakon nem csupán a pór; tartsa fen a megye a közbátorságot nem csupán a nemes javára; azaz: legyen egyenlőn érdekelve a megyében minden osztály, 's nyilván meg az igaztalanul elzárt alkotmányos sáncok minden osztálynak — ekkor egy pillanatig se kételkedjünk aztán, hogy a collegialitás elve, melyből most csak rosztat vannak le a megye ellenségei, majd jó és fényoldalait is kiűntetendi. Aztán, uraim, a megye mint collegium maga úgyis mit sem kezel: csak megbíz, és parancsol. A ki eljár, a ki végrehajt közvetlenül, az rendszerint egy tisztviselő, a megyében is. Vizsgáljátok bár a közigazgatás akármelyik ágát: a megye, mint collegium, nem tűnik fel mint cselekvő, hanem csupán mint cselekedtető hatóság. És — figyelmet kérünk — azon egyes hivatalnok, ki akármilyen végett bizatik meg, mindenkor előadhathja a megbízásnak törvény-s alkotvány-ellenes voltát. 'S higyétek el, hogy, ha a megyét csak kissé elméleti alakjában képzelitek; ha erőre emelt nyilvánosságot 's a mellett kellő sajtószabadságot képzeltek a megyéhez, — higyétek el, mondjuk, hogy akármely megbízásnak kimutatott törvény- 's alkotványtelensége, valamint semmi fontos ok bármely tisztviselőtől, nem fog elhangzani siker nélkül soha. — Egy szóval: emeljétek azon rugókat, melyekkel a megye elméletileg bír, valóban elméleti potenciájokra 's erejökre: meg fogjátok látni (ezt ép úgy ígérhetjük mi, valamint a centralisták ígérnek egyetmást maguk részéről; a ki ígéréteinkben az okszerűséget fel nem találja, hinni bizonyosan nem fog), hogy a megyerendszer nem csupán a törvénytelen rendeletek eilenében képez alkotmányos biztosítékot, de általában az alsóbb körű végrehajtás törvényszerűségének sokkal erősebb garantíja, mint centralisatióban a Kreisamt, vagy Praefectura.

Azon pontot, hogy a megye maga is, saját végzése-, intézkedése-, szóval hatósági tetteiért, ha ezek törvényellenesek, mindenesetre helyt állani 's felelni tartozik, — még nem taglaltuk. Fentartjuk ezt a következő szakasznak, melyben a felelősség eszméjét egész terjedelmében fogjuk kombinálni a megyerendszerrel. —

Keresztury József.

Mosonymegyei közgyűlés. Mosonymegyének jul. 6án főispáni elnöklet alatt tartott közgyűlési határozatiból legnevezeteseb, mi a közgyűléseni szavazhatást illeti. Lapjaink olvasói emlékezhetnek, miként is Mosony rendi múlt évi közgyűlések egyikében elhatározták 's e határozatot később meg is erősítették, mikép az ott birtokos győri nemesek — mivel a rendek által önkényesen, törvény ellenére megszábott birtokmennyiséggel nem bírtak, vagy inkább azért, mivel az oppositio tanait követék és hirdették — szavazatképteleneeknek nyilatkoztattak. Azóta minden maga rendén hagyott; a sajtó ferro adhuc calente szólott az ügyhez 's ezen hozzászólás sok kebelben fölkelté a pártérdek gőze által elkábult polgári öntudatot; de az a következtetés nem a n tartá az a j k a k a t, csupán a s z í v t a r t a v e z e k l é s t az indulat miatt. A győri nemesek rendszeresen megjelennek 's maradnak az ész argumentumainak védfalai mögött. A conservatív többség e bánásmódnak, melynek okszerűleg megtámadható oldala nincs, tovább ellen nem állhatván, az alispán által ama határozat megsemmisítését indítványoztatják, de mégis úgy, hogy egyszermind választvány küldessék ki, „mely netalán jövőben előfordulandó ilyenemű körülményre nézve kimerítő véleményt adjon.“ Az ellenzék az indítványt nem pártolta ugyan, de nem is ostromlotta, csupán a választványfőle záradék kihagyását sürgeté, mert „bármily fáját javasolja is az a joggyakorlásnak, javaslata mindig törvénytelen 's érvénytelen lesz, mint törvénytelen 's érvénytelen volt a megyei határozat.“ Az indítvány tehát elfogadott záradék nélkül, vagyis a győri nemesek szavazatképtelenségét kimondó határozatot megszüntették maguk a conservatívok.

És itt szabad legyen a Budapesti Híradónak 416dik számát idéznem. A Jelenkorban Muratájijismérteti a zágrá-

bi pártokat, ez az Agram. Zeitung kezelőinek nem tetszvé, a cikket jól elferdítve lefordítják és szerkesztői fulminans jegyzetekkel kísérik; ez ismét Zágráb rendeinek nem tetszvé, közkeresetet rendelnek a s z e r k e s z t ő s é g ellen. (Nem vizsgálom: mennyire volt ez helyes vagy helytelen? csupán a Bp. Híradó őszinteségét veszem igénybe.) A nevezett lap ezt a közvéleménynek bepanaszolja 's a Bp. H. d. o azt lapjaiba lefordítva közre teszi, 's olly jegyzékkel kíséri; melynek szavait szabad legyen a mosonyi conservatívok szóról szóra illesztenem: „Bravo! Éljen a következetesség! Éljen a vélemény szabadság! Éljen kivált a mosonyi (zágrábi) theoria a megyei hatóság köréről és a vélemény szabadságáról! — Legszébb az, hogy a Mosonyban birtokos győri nemességet 1845ben megfoszták szavazatjogától, ó arra törvényes modorban felel: hogy az önkényes eljárást conservatív eleneinek hagyja és természetes fegyverei, t. i. az argumentumok mellett marad. És már 1846n átlátja a mosonyi conservatív párt (Zágrában oppositio) hogy önkényes megfosztásokkal argumentumok ellen küzdeni nem lehet — és visszavonja a szavazatképtelenségi törvénytelen határozatot. Aztán mondja még valaki, hogy nem hatnak okoskodások a conservatívok! Mégis csak szép, mikor az ember ennyire capacitabilis, szép mikor félév mulva már józan is tud lenni. (A zágrábi oppositio a Bp. Híradó szerint már negyed napra józan lett, holott a mosonyi conservatívok közel nyolcz hónapra volt szükségök.)

Hogy mindezekben a győri nemesség derék közönségére nézve egy igen nevezetes tanulság fekszik, az világos, — mely tanulság nem más mint az, melyet következő néhány latin szó tartalmaz: Tu contra audencior (tán prudentior?) ito. "E szavakat ne tartsák a tisztelt olvasók a közlő szavainak; a Bp. Híradó szerkesztője írta meg azokat az oppositio ellen, a közlő csupán alkalmazza azokat a mesterek és tanítványokra, kiknek nem jut eszükbe a szinte latin szavakból álló mondás igazsága: „homo sum, humani nihil a me alienum puto.“ —

A főnebb érintett közgyűlésben olvastott még azon helytartósági intézkedést, melyben Mosonymegyének tudtul adatik Apponyi György gr. másod főkancellárú történet kinevezetése. Az egyik rész üdvözlő feliratot indítványozott, mit a másik csak azon föltétel alatt pártolt, ha Mailáth Antal gr. 's első főkancellár ó excojához is felirat intéztetik, ót e megye hú vonzalmáról 's ragaszkodásáról biztosító; mindkét indítvány határozatba ment. Nemkülönbön részvétre talált Turopolya levele is, melyre vonatkozólag határozatott: hogy Turopolya panasza országos sérelmül jegyeztessék 's addig felírás tétetik ó felségéhez, hogy „a turopolyaiak panaszit figyelemre méltatva részrehajlatlanul megvizsgáltatni 's a vizsgálat eredményéhez képest K. kir. bizost hivataltól elmozdítani, 's a turopolyaiak ügyét törvény- és igazságszerűen elintéztetni kegyeskedjék.“

Verőczemegyei közgyűlés. Megyénk rendi junius 15kén kezdék meg főispáni elnöklet alatt rendes évnegyedes közgyűléseket, mely öt napig tartott. Ez időközben különféle tárgyak fordultak meg, részint közbelügyiek, az ezekre hozott határozatokból következtetni lehet Verőczemegye politikai irányára 's kitudni belőlök a helyet, melyet követői által jövő országgyűlésen foglaland el. —

Minő hatása van a sajtónak a politikai életre, mozgalmakra, elvek- és irányokra? leginkább itt a szlapon vidékeken vehetni észre; hol a német és szlapon nyelv tulajdonképi nyelve levén a lakosoknak, a hírlapok közül is csak azokat méltatja figyelmére 's bizonyos tárgyak pártolása vagy nem pártolása körül csak azokból meríti okait, melyek a nevezett nyelveken iratvák; míg a magyar lapok sok helyen nevékről is alig ismeretesek. Ezt azért bocsátam előre, hogy a figyelmes olvasó szerföltött szigorún ne ítéljen a közgyűlés eredménye felől, mert tapasztalásból könnyű azt elgondolnia, miként fejtegetik, 's közlik a német és illyr lapok azon korkérdéseket, melyeket a nemzet mostani átalakulási stadiumán életkérdéseknek tekint 's mivel a valódi, vagyis a magyar hazai kérdéseknek magyar szempontból felfogása, fejtegetése, megvitatása ugyszólván terra incognita előttök, mi természetesebb, mint hogy a mirigy egyikről a másikra ragad, 's hogy azon kevésnek, kik a kérdések valódi ismeretének ön fáradságuk által birtokába jöttek, hitel csak azért sem adatik, mert nemo propheta in patria? Igaz ugyan, hogy minden született legistatornak első kötelessége lenne alkotványa alkatrészeivel pontosan megismérkednie, sarkatörvényeit megtanulni, a kölcsönös viszonyokat kormány és nemzet, nyelv és vallás, pártok és osztályok között jól elválasztani 's ha egyszer a született legistator eddig jutott, ha e polgári és törvényhozói főkelelékek teljes birtokában van, akkor sem az Agram. Zeitung, sem a horv. slav. y. dalmat. Novine nyeglyeségei által meggyőződésében megingatható nem lenne, mert a tisztán látó szem, habár valamely sivatag pusztán mindig csak dud-

vát 's más tüskés növényeket szemlélt is, azért az illatdús rózsát a szurós kökény-bokor tövében is észreveszi. Ámde a tisztelt olvasók jól tudják a keleti indolentiát, miről többnyire helyesen vádoltatik Árpád ivadéka; ezen indolentia az idők hosszú során elragadt e vidék sarjadékára is azon különbséggel, hogy ez csak az indolentiát, de nem egyszermind a magyar nemzetnek vérvé vált lelkesedést, 's a függetlenségi szeretetet kölcsönözé át. Nálunk minden jó és üdvös, mihelyt fölülről jó, ellenben e jóság és üdvőség kétséges, mihelyt valamely tős gyökeres magyar szomszéd figyelmeztet arra. Sajnálkozásra méltó helyzet, de így van! Népünk homályban, tudatlanságban, szegénység, gyávaság és elnyomatásban sínylik; nemesek a részvétlenség, keveset-tevés és önérdekkel fognak kezét, 's így áldoznak az elfogultságnak. E helyzetet bünösnek mondanám, ha sok okom nem lenne azt pusztán — mákonyital okozta álomnak tartani, mely — a bágyadság elmúltával mégis csak életre ébredend; az aggodalom egyedül az: nehogy ezen ébredés későn, t. i. akkor legyen, midőn rólunk n élkülnk tétetett meg a rendelkezés; mert ezt túlélni sok nemes kebelnek lehetetlen volna. Lássuk a gyűlést.

A felsőbb leiratok közt megemlítést érdemel azon rendelvény, mely az átmenetről szóló 1844ki törvényt a g. n. egyesültekre is kiterjesztettnek tudatja. Voltak, kik ezen intézkedést sérelmek közé akarák sorolni, mert a vallási do-logról csupán az öszves törvényhozás intézkedhetik érvényvel; ellenben mások mindegynek vélték azt, akár a kormány, akár az országgyűlés intézkedjék, csak üdvös legyen az intézkedés. Az előbbi szónokok előadák, mikép ók ez alkalommal elvitathatlanul bizonyítják, miszerint ellenzésben nem ön- vagy pártérdek által vezettetnek; mert ime ók örömmel üdvözlök az áttérést engedélyező intézkedést, ez által csak keblök ohajtása teljesült, még pedig a végrehajtó hatalom által; de azért még sem pártolhatják azt, mert általa csorba ejtetett a nemzet törvényhozási jogán, minek pedig épen tartatása mellett a sz. korona minden tagjának, a haza minden polgárának küzdeni főtisztja. A többség ezen nagy igazság czáfolatába észokok híjánja miatt nem bocsátkozhatván, kimondá a határozatot, miszerint Verőcze rendei az átmeneti leiratot örömmel elfogadják. Majd a nm. helytartótanács azon rendelvénye olvastott, melyben Apponyi György gr. ó excojának ismeretes kinevezetése hirdettetik. Az irat elolvasatása után alispán által a megisztelt kormányférfiu számára üdvözlő felirat indítványoztatott; mit is a többség elfogadott. Egy rész ugyan elégnék tartá a tudomásul vételt is, minthogy a jegyzői kar a nélkül is terhelve van; aztán illy üdvözlések már kimentek divatból, sőt idő tekintetében is későn van már, minthogy a felirat felérkezéseig a nyolczadik octáva is el fog mulni; ezekre a többség elégnék tartá megemlíteni, mikint ó üdvözlöni akar, mert Slavonia minden megyéje üdvözlött, Verőcze sem maradhat ki tehát. Nemkülönbön olvastott szeretve tisztelt nádorunknak e megyéhez intézett helyeslő levele, melyben a fölötti örömet tudatja, melyet élvezett a rendek azon határozatán, hogy a pesti tanácskozványra képviselőkkel meg nem jelentek. E tárgynál kisebb nagyobb kitérések történtek a nádori felszázados ünnepélyre vonatkozó, de melyek ex professo csak akkor fognak tárgyalatni, ha majd a terv szőnyegre kerül.

A rendek ezután belügyiek tárgyalására tértek; e téren több dicsérendő van. Verőcze tisztikara erőlyesen igyekszik megfelelni a benne vetett bizalomnak; honnét, látva a végzeteket 's az eljárás tisztaságát, azon gondolkodtam: vajjon nem lenne é tanácsos Verőcze rendeit csupán a végrehajtás és adminisztratióra használni? A hus ára 11 krról 12re emeltetett, a jövő évnegyedes közgyűlés pedig nov. 23ára tétetett.

Tiszavölgyi hírek. Szegedről. Köztudomásu levén Széchenyi I. gr. ó nmltgának a Tiszarendezés ügyében e nyár folytán szándékolt hivatalos ut czélja, kedvesen vendi a közönség, ha e tárgyra vonatkozólag teljes hitelességű értesítést olvashat. Tudva van, hogy a tiszavölgyi társulat jövő aug. 3kán Debreczenben tartandó első nagygyűlésében arról akarna már tanácskozni, mit még ez évben a folyamszabályozás tetteles megkezdésére szükségkép elrendezendőnek itélend; 's azért, hogy a mindenben nehéz — itt pedig legnehezebb kezdet — hacsak nagyból is az előgördülhető nehézségek előleges megvitatása után könnyebbíttessék, a gyakorlati téren olly dús sikerrel működő gr. Széchenyi István szükségesnek találta, a Tiszavölgy egy részét az érintett debreczeni ülés előtt olly czélből betutazni, hogy hatályos szavai egy részről a nélkülözhetlen lelkesedést ápolják, míg más részről az annyifelé ágzó vidéki érdekeknek kölcsönös kiméltellett lehető kiegyenlítése tiszta fogalmi alapján egy olly akaratnak tüzze ki czélszerű irányát, mely lévutakra nem vezetvén az ohajtott sikert biztosítaná. Mi ohajtjuk, hogy a nemes törekvés rokonszenvre találjon mind azoknál, kiknek érdekében a grófrítka ön-

feláldozással működik; és ekkor a siker el nem maradhat, mert mint ő, a tisztelt hazafi, mondani szokta: a Tiszaszbályozás nem a tisztavölgyi társulat ügye, ez nemzeti ügy! tekintünk ezt illy szempontból, és a vállalkozó társulat lelkesedését ápolva, ez által is öregbedni fog a nemzeti közszellem, mely eléggé fogékony a parlag hon szebb jövőjének dicsőítésére.

Miután „Pannonia” gőzös a központi választvány több jeles tagjaival s a hivatalbeli személyzettel f. hó 14én délelőtt városunk alatt horgonyt vetett s képf. Pestről 50 óra alatt ide érkezett, tegnap este 7 óra tájban a megyei s városi törvényhatóságok tiszteletteljes jelei, ez utóbbinak főnyes küldöttsége s lovas polgárságától környezve mélt. Szentivány Vincze helyt. tanácsnok kíséretében Kistelek felől gr. Széchenyi István az országos közlekedési biztosság elnöke ő kegy. szerencsésen városunkba érkezett s minden rendű lakosság közbizodalmat tanúsító örömdüvölése között az utcákon tömve álló nép sereg közt elvonulva a „fekete sashoz” címzett vendéglőben megszállván, fogadtatása nagy nevéhez ép úgy mint magas állásához illő, utazási szent céljához pedig méltó is vala.

A törvényhatósági küldöttségek tisztelgése után a város érdemes főbírája Weber György házában a csongrádi társulattal legott megkezdvén ő nemlaga az értekezést, kedvesen hatott a jelenlevő központi választványra a csongrádi társulat elnöke Bene József főisp. helyt. ő mlta megbízói részéről kijelentett azon előterjesztése, miszerint a csongrádiakban elegendő akarat és erő levén, a munka tetleges kezdését nemcsak ohajlják, de a szükséges költséget is önérejelvén képes a csongrádi társulat előállítani, reá nézve a tervezett s részben már eszközölt kölcsön szükségé fen nem forog; mi pedig a szabályozás elvét illeti, erre vonatkozólag némi felvilágosításokat ohajtott nyerni. Azonban ez utóbbit illetőleg nem lehetvén szem elől téveszteni azt, hogy a tiszarendezési terv egy főkéletes összszűfűgésnek levén kifolyása, valamint e részben gyakorlati alkalmazásnál az illető vidéki társulatok kihallgatván, előterjesztéseik méltó figyelembe vétele az alapszabályok értelmében sem mellőzhetőek, ugy más oldalról a terv javítása s alkalmazása figyelemmel a technikai elvekre a központi választványt illetné, s a kézenforgó tervezetek szerint a teendő lényege már is kijelölve volna, e helyen specialitások felett intézkedni célszerűnek nem találattott, a mint ezt a társulat jelenlevő tagjai sem kívánván, csupán eszmecsere gyanánt említettek meg némely észrevételek, melyeknek kölcsönös higgadt megvitatása után a tanácsközvény közakarata abban pontosult: hogy önérejelvén akarván a Debreczenben keletkezendő határozás szerint körében kijelölendő helyeken — még pedig minél előbb — munkához kezdeni, kebléből az érintett nagygyűlésre képviselőit kirendelendi, meg levén győződve, mikint a gr. Széchenyi I. vezérlete alatti műtétel emberileg lehető biztos számításban találván alapját, csak jó és üdvös lehet. — Különösen megnyugtatól szolgál továbbá fen-tisztelt gróf ő exc. azon előadása, melly szerint tudatá a társulattal ő cs. kir. felsége azon legkegyelmeseb elhatározását, mellynek szelleme nyilván tanusítja az atyáskodó fejdelemnek ez ügy iránti legőszintébb ronkszenyén épült k. k. pártfogását, mellynélfogva, mint tudva van, legfelsőbb kincstárától a legközelebb két évre 100,000, a só felemelt árától pedig évenként számítandó 100,000 p. ftal e cél elősegítéséhez járulni, sőt kegyelmes közbenjárulásával a szükséges kölcsön eszközölését elősegíteni méltóztatott. Kijelenté ő nmiltósága, mikint a tisztavölgyi társulat kívánságának megfelelő, e nemzeti ügyet oly hatályosan gyámolított fenséges nádor ő cs. kir. fősége kegy. közbevetése nyomán a velencei építés-hivatal nagyhirű igazgatója Paleocapa jeles főmérnök ma jul. 17k. Pestre érkezvén, haladéknélkül hely színén vizsgálandja meg a folyam saját szerűségét, hogy a terv minősége felett alaposan nyilatkozhassék; s hogy továbbá a társulat által már kimultával e részben beálló híján ideiglen pótolva levén, mennyiben a társulat további határozásai nádor ő cs. kir. fensége a központi választvány kérelmére megelőző készséggel méltóztatott megengedni, miszerint az ügyességéről szinte ismertes Keczkés Károly a m. k. építési hivatalnál igazgató segéd-mérnök, ki különben is a Vársárhelyi-főle tervkészítésnél befolyással volt, a rendezés technikai igazgatását viselhesse; mivel pedig, ugymond sokszor tisztelt gróf ő excellja, a Tisza-rendezésnek pihenni, ha engedi az idő, nem szabad, sem pedig ez változható egészsége, vagy egyéb ki nem kerülhető akadálytól fel nem tételezhetőnek, valamint már Pesten a központi választványnak kijelentette, ugy ezuttal is kinyilatkoztatta: hogy ő cs. kir. fensége saját kérelme folytán Szentiványi Vincze cs. kir. aranykulcsost s helyhatósági tanácsost azzal méltóztatott oldala mellé rendelni, miszerint elfoglaltatása esetén helyét pótolja; s midőn így az előleges gondoskodás mindenre felülről, még pedig

olly szives készséggel kiterjesztetik, nincs egyéb hátra, mint hogy az érdeklettek ovatosan kerülvén a szakadás és pártoskodás átkos következtét, a haladást ohajtó törvény-szerű kormányval egyetértve, férfias kitűréssel s emyedetlen buzgósággal működjenek s ne feledjék, hogy a vállalat nemzeti ügy. Az iméntinek bővebb előadása s némi kölcsönös felvilágosítás után, az értekezés közmegnyugvás nyomait hagyva maga után, befejeztetett.

Ezt követte a szegedi polgárság által 140 teritékű, gr. ő excellja tiszteletre adott gazdag ebéd a város ház termeiben; az alkalmi áldomások s kedvderítő pezsgő megtették hatását; a szellem olyan vala, hogy csak állandóságát kívánhatta az igazi hazafi. A vendégek nagy koszoruját mlgos Bene József Csongrád megye szeretett főispán h lytartója, a most pár napra körünkbe jött Babaroz A. m. k. hitótanácsnok gróf Szapáry József, t. cz. Patay József (a központi választvány alelnöke) *, Kovács Lajos, Illésy János kerületi kun kapitány, Wodianer Samu, Abonyi István (társulati rendes jegyző) stb. képezték. Az örömnapot a lelkes egyenruhás polgárság rendezte varázsfényű fáklýzenéje rekeszté be, melly közbe az örpolgárság derék ezredese Weber főb. üdvözlő ékes szavakkal a tettek nagy emberét, ki hogy milly lelkesen válaszolt, azt t. honfiak úgy is tudjátok. Holnap 8 órákor indul a Pannonia fel a szőke Tiszán mindaddig, míg a hallatlan gyorsasággal apadó folyam miatt földre ülepedni nemleend kénytelen; a magyarok Istene védje őt!

Egy tisztavölgyi.

Pozsony Julius 26án. A domelléki ág. hitvallásnak f. hó 15kén tartották b. Jeszenák János ő mlga elnökele alatt egyházközülést. Szükségesnek tartom az olvasó közönséget arról, mennyiben oly ügyek is tárgyaltattak benne, mellyek a törvényhozás figyelmét is méltán veszik igénybe, röviden ért-síteni. — Azon helytartótanácsi intézvények közül, mellyek részint Zay Károly gr. főfelügyelő ur által, részint közvetlenül az egyházközülethez intéztettek, különösen következők megérintendők: az egyházközülethez keblében történt, hogy evang. vallásra kathol. szűlék tértek át s 18 évet meg nem haladó gyermekeiket is e vallásban kívánták neveltetni. A n. m. helytartótanács azonban tudomást vevén az esetről, a superintendentst oda-utasította, hogy az illető lelkészt a gyermekeknek evang. vallásban neveltetésétől tiltsa el. A törvény rendelete szorint ugyancsak a 18 évet meghaladók térhetnek át szabadon egyik vallásról a másikra, de a dolog természete s a józan ész úgy hozván magával, hogy a szűlék gyermekeiket is azon vallásban nevelhessék, mellyre áttértek, nem levén célszerű, hogy a szűlék meggyőződésük ellen eselekedni s gyermekeiket azon vallásban kényszeríttessenek nevelni, mellyet ő k e l h a g y t a k, — ezen ügy a végett, hogy e tekintetben jövő országgyűlésen törvényes intézkedés eszközöltessék, az egyetemes közgyűlésre fölterjesztetni határozattott. Másik intézvényben meghagyatik az egyházközülethez, hogy a törvényes felmentés esetein kívül, vegyes házasságokbn a mind két fél lelkésze által törtéendő háromszori kihirdetés nélkül, a felek össze ne adassanak. Történt azonban, hogy illy esetben a kathol. lelkész a kívánt háromszori kihirdetést teljesíteni vonakodott. A lelkész ennél fogva utasítást kértek az egyházközülettől: vajjon illy esetben összeadhatják e házasségeket, vagy sem. Határozattott: hogy nem; mert a háromszori kihirdetés oly lényeges kelléke a házasságnak, mellyet elmellőzni nem szabad, mert e nélkül nem tudhatni: nem forog e fen törvényes házassági akadály? Meghagyattott azonban a lelkészeknek, hogy az illy eseteket a superintendentst urnak mindig jelentésék föl, ki azokat orvoslás végett a n. m. helytartó tanácsnak felterjesztendi. — Olvastattott továbbá Zay Károly gr. főfelügyelő urnak junius 22ről szóló azon levele, mellyben az egyházközülést tárgyzó választványi javaslatot azon megkereséssel közli az egyházközülettel, miként azt rendkívüli esperességi és egyházközületi gyűléseken tárgyalás alá venni s e tekintetbeni határozatát még ez évi aug. 15kén tartandó egyetemes közgyűlésre beadni ügyekezzék. Miután pedig a rendes esperességi és egyházközületi gyűlések július és augusztus hóban s egyébkint is két hó alatt rendkívüli gyűlések is kényelmesen tartathattak volna, csak rendezetlen állapotunknak s akarathányak tulajdoníthatni, hogy a jelen mozgalmaink közt szerfelett szükséges — egyházközülést, ismét jövő évre halasztattott. Végre, több csekélyebb érdekű tárgy után, felvétellett a pozsonyi esperesség panasz, mellyben Nyitra megyében keblezett Hluboka helység ifju lelkészenek Hurban Józsefnek megfenyítettése kéretik. Az érintett lelkész ugyan is, a magyarországi protestansok egyesülése ellen irt „unio” című könyvében s egyéb irataiban nemcsak a pozsonyi főtanodát általában s

* A központi választvány közbizodalma elnökét gr. Károly György ő mlgtát, egészsége változása miatt nagy sajnálkozással nélkülözni kényt lennitetvén, mielőbb reménylett helyreállításáért közörrömmel emelők a tiszteletpharat. — Közlő.

annak jeles oktatóit egyenkint méltatlan rágalmakkal illette, hanem mind saját útján, mind pedig egyházközüleketében protestantismus- s alkotvány-e l l e n e s tanokat is hirdett. Többi közt állítja: „a pozsonyi főtanoda oktatói az ifjuságot roz utra vezérlik, elrontják, atheismust tanítanak” továbbá — „nincs ember, ki bebizonyíthatná, hogy a helvét hitvallás keresztyéni alapokon nyugodjék” — „csak a tótok lehetnek jó protestansok, a magyarok nem” — a magyar nemzetiség veszélyezteteti a protestantismus stb. stb. — Főt. Stromszky Ferencz superintendens ur volt első, ki ellene szót emelt s a pozsonyi főtanodát, mint mellyre felügyelni neki is kötelessége, védvén, az ellene támasztott súlyos vádakat rágalmakkal, a lelkész egyéb — saját útján és hivei előtt hirdett elveit pedig veszélyeseknek nyilvánította s az egyházközületet szükséges intézkedésre fölhívta. Utána Jeszenák János ő mlga szözlött, mondván, miként legjobb volna ezen ügynek fontosságát nem adni, hanem megvető hallgatással mellőzni. Én, ugymond a sájtószabadságnak védője levén, csak azt akarhatom, hogy ezen elvek és rágalmak is szinte saját útján czáfoltassanak meg. Erre azonban választottott, hogy ő méltóságának ezen elvét tiszteletben kell ugyan tartani s a mennyiben egyesek rágalmaztattak, ezek elégtételszerzést végett a szokott törvényes utra utasítandók, de a mennyiben egy közzintézet hiteletét törekedett rosztékileg aláásni, a mennyiben reform. atyánkfiak ellen emelt sértő szavai s magyar nemzetiség elleni kikelései által a protestantismus panslavisticus irányu törekvéseivel azonosította s a mennyiben nemcsak ezen irataiban, de egyházközüleketében is protestantismus s alkotvány- ellenes tanokat hirdet; hitünk s illetőleg főtanodánk védelmére egyes hírlapi cikkek s röpiratokra bizni nem lehet, hanem szükséges, hogy ellene vizsgálat rendeltesék, melly által az érdeklétt főtanoda ellen támasztott vádak hivatalosan megczáfoltathassanak, ő pedig ezen rágalmairt s veszélyes elveit feleletre vonassék.

Némelylek őt hivatalától tüstint fel akarták függeszteni, mások ellenben, nem akarván senkit kihallgatás nélkül büntetni, előbb vizsgálatot akartak ellene rendelteni s ez utóbbi vélemény határozattá emeltvén, ezen ügy vizsgálatát végett az illető esperességhez utasítottott. Ezen esetből is már kiteszik, hogy nem külső formáságokbani eltérés, melly csekély, nem is a hit alapelveinek különbözősége, melly nincs, fogja a magyarországi protestansok egyesülését gátolni, hanem az egyházközülésén s az anyagi érdekek látszólagos összszűtközésén kívül, legfőbb akadály leend a nyelv, mellyért némelylek meggyőződésüket, elveiket s vallásukat is készek megtagadni.

Fekete Lajos.

Budapesti napló. (Jul. 26kán.) Fialat költőink egyike, Barna Ignác költeményeit esinos versfüzetben kiadá hazánk leglelkeseb hőgyei egyikének, gr. Károlyi Gy. né szűl. Zichy Karolina ő mlgának ajánlv. Szerző nevéét dívatlapokból és zsebkönyvekből isméri már a magyar olvasó közönség s honért és honleányokért langoló, érzelmei ömlengését kedves olvasványul vendi; ajánljuk is a legszebb szemek gyönyörködési tárgyul s a legjobb szívek buzdtó hangszerül; mert jó költeménynek méltó oda jutni, hova sok szerző hiába s örökké sovárogt; t. i. derék honleányok bájos körébe, hol leginkább várhatni a szép dal hatását. — Pájer Antal is az egri dalnok sájtó alá bocsátotta versét s nem sokára szűtküldi a hazában, hogy beszűljék a költő kínait, örömeit s reményeit. Tole sok jelest olvasánk a szépirodalmi téren, s ugy hiszszük a nővilág szűbeli igényeinek megfelelően. Főleg a „szűtyavirágok” ékesen iratvák, hon-dalai közül pedig több már a nép nyelvén zeng. — Városi eseményink sorában igen gyakran szomorú jeleivel találko-zunk az erkölcselenségeknek; minap pengető k a lelenczházak eszméjét, mire velünk majd mindap len sorolt elő komolyan intő történeti okokat a már a napokban ismét egy rongyokba burkolt eszemőre bukkantak egy külvárosi pinczében. Azon utca, hol e bűnálózat találtattott, különben is jellemzetes arról, hogy benne sokféle csíny műhelye létezik, s bár az erélyes rendőség gyakran száradolja benne a szárnyatlan baglyokat; de hában, míg a világon orgazda van, tolvaj is mindig leend, ki nem mindig csak földi kincsűnket, hanem a becsületet is elorozza. Az a három dob-utca gyakran kerül dobszóra, még sem dobolhatják el és ki végképen. — Nemzeti színházunkban mult csütörtökön egy olasz opera-remléket élvezünk; a folyást kedvesen látott Albani k. a. éneke annyit ismétlés után sem veszthete legkisebbet s érdekéből; de más tünemény is voná színházba a dalkedvelő közönséget s annyira össze valánk zsufolva, hogy a nyár egész dynamismusát ott vélhetők központosulni: H o r n e s y K o r n e l i a k. a. hazánk leánya Olaszországból nemzeti színűnkre jővén Linda szerepében elbájoló a közönséget; tapsok, kihívások és virágkoszorúk özönnel voltak az ünneplétt dalleány üdvöz-lésére, főleg egy tisztelt honfelekezeti részről, melly derék saját szűlőte iránti szűp — de tulbuzgó kitüntetésű vágyból, a deső vendég iránti méltányos illemről is megfellekedett. Hollósy Kornéla, midőn egy dallamot ismételnie kelle, az Albani miatt elfogadott olasz hangok helyett magyarul énekeltt hálalázete tolmácslatul. Hollósy k. a. először elfogultnak látszék, de később olly otthonossá lón a színpadon, hogy benne operánk, ha ennek hívéül felkap, egy jeles tagját s hős előmozdítóját üdvözlend; ma a férfiszereplők is különösen jól énekeltek. Így ámbár Schodelnének szerződvényes szab-ágidejét használja, az opera nem szenvedett. A szűmművészet köréből még újdonaságot nem említhetünk, pedig ezt

teni rége... sugóra, mi... nek. — Na... ki a hozz... multját és... nokot tud... kiknek jó v... dezni s biz... szűnni vö... török joban... lenne kimé... tása által... lést tartott... a szarvasi... találtuk a... dési szelle... rasi életem... étekevők... nak mond... — Pestm... alárású iv... vedelmez... annyira ha... nyékét dis... dék. Ezzel... halálos ité... lakittatás... helyett ho... clete koz... polgárhac... zászlószet... tudósítási... lelküleg fo... 5 pgrófto... belöle a l... pénz pedig... tassék. —... mltva, ho... varral be... Magyaror... nyiben eo... van alaku... fahrt) állí... mintájára... (lat. i. m... uti rendsz... szegődni... intézetek... Mayerf... rónál 35... ltáknál 2... szehason... több gon... a keresz... fejtenek

teni régen vágyunk. Hiába! nekünk is nagy szükségünk van sugóra, mint új darabok színpadra hozatalakor a színészeknek. — Nagy szelet csinál jelenleg a fővárosban egy látnok, ki a hozzá jószelvárosba tóduló sokaságnak jó helyzetért multját és jövőjét felföldözi; városunk szolgálatában több látnokot tudunk, — a körüljáró vagy tekintgető rendőrökét. i. kiknek jó volna a látnok jelenét, vagyis tartózkodását felfedezni 's biztos jövőbe vezetőnek, hol a népet csábítani megszűnni volna kénytelen. Illy világosító csavargók soha sem török jóbán fejüket 's hiedelmünk szerint sok szegénynek meg lenne kimélve szükséges fillére a hitegetőnek hívásra juttatása által. — Folyó hó 23kán Pestmegye rendkívüli közgyűlést tartott 's a hus árát csak 1 krajczárral csökkenté — holott a szarvasmarha potom áron is alig kel, 's este kisebbeknek találtak a vendéglői adagokat; be szép is az a nyereszkesdési szellem: a rókáról sem szokás két bört húzni, de fővárosi élelemárunk minden marháról legalább négyet húznak, étekevők erszényéről pedig hatszorost. A lisztet is olesóbbnak mondják má r; ez okból zsugorodott össze a zsemlye. — Pestmegyének rég említettük indítványa nyomán számos aláírási ív levén közreboesátva a rabok egészségéb 's jövedelmező állapotba helyzetése iránt, végre a szép szándék annyira haladott, hogy egy közdologház a Pest város környékét díszíteni a akasztóhelyen csakugyan építtetni szándék. Ezzel tényleg fog megdönteni legalább a színhelyen a halálos ítélet; mert az akasztófa-helynek munkatanyáa alakíttatása után minden fegyenc új életre fog képezetni, a helyett hogy physikai élte kioltatnék vagy psychikai (lelki) élete kockáztatnék. — A' gőzhajózási társaságnak a pesti polgárhad iránt mutatott figyelmét illetőleg ennek a győri zászlószentelésre ingyen szállíttatása felől oda módosítjuk tudósításunkat, hogy e szíves ajánlatot a polgárság nemcsak a költség fogadá és személynként megfizeli a szállítási díjt, 5 pengőrt mintegy 200an irtak alá azon hozzáadással, hogy belőle a hajószemélyzet illőn ajándékoztassék meg, a többi pénz pedig a társasági nyugdíjintézet alapokjéhez csatolassék. — Pesten most 36 szivargyár működik 's ki van számítva, hogy ez valamennyi honlaksnak képes volna egy szivarral betölteni száját. Derék lányany lenne ez a szivarozó Magyarországnak; még több füst borítaná el fejeinket mint mennyben eddig kővályogtunk. — Ez már helyes! új társaság van alakulóban, melynek célja fu v a r k á k a t (Droschken-fahrt) állítani fel Pest környékeire a berlini egyfogatu csészák mintájára, mely a szállítási díjt olesón csak 10 p.krra teszi, (ha t. i. majd önkényleg nem rugtatják). A' bérkocsis és vasúti rendszeresített drágaság miatt és ellen sokan fognak ide szegődni. — Városi öszezairás szerint a pesti leánynevelőintézetek így állanak: Ganter Istvánné 40; Pröbstl Máriánál 35; Rösler Agnesnél 50; Tóth Teréznel 38; az izraeliánál 25, 30, 60, 54, 52 egyegy intézetben; e számok összehasonlításból az tűnik ki, hogy az izraelita szülék sokkal több gondot fordítanak lánygyermekük nevelésére mint a keresztény felekezetek; ámbár ezeknél tán a vállalkozók fejtenek ki több erélyt.

Amerika.

„Great Western gőzessel, mely jun. 25kén indult el Washingtonból, Armstrong tábornok, amerikai consul Liverpoolban, visszatért Angliába 's hivatalos aláírással magával hozá az egyesült státusok tanácsától helybenhagyott Oregonszerződést. Az illető oklevél pontjai már ismertelek. E' szerencsés és gyors befejeztetését egy olly kérdésnek, mely még igen veszélyes villongás kulféje lehetende, Washingtonban leginkább Mac Lane, Londonben levő amerikai követnek tulajdonítják, ki egyébiránt visszahivatásért folyamodott fontos állomásáról, 's hallomás szerint Buchanan helyébe, ki a legfőbb törvényszékhez megy át, külügyi státustikárnak van kiszemelve. — A' Rio del Norte hadműködések helyéről következő tudósítások érkeztek: Arista tábornok 15 ezer emberrel a küzdmezőn állt; Monterey melletti fő hadi szállásáról Taylor tábornokhoz ajánlatokat intézett fegyverszünet iránt. Taylor azt felelte, hogy majd Montereyben találkozik vele. Canales mexicói tábornok 1500 fővel Rionosa mellett táborozott; ez ellen amerikai részről Wilson ezredes indult 800 emberrel. Matamorasban jelenleg egy napilap adatik ki a mexicói éjszakai tartományok függetlensége előmozdítására. — A' britt kormány ajánlkozása közbejáról lépni föl Mexico 's az egyesült státusok között, Washingtonban kedvezőleg fogadtatt. De erről hivatalosan még mitsem tudhatni. A' mormonok közt Nauvooban nem rég ismét békehaborodás fordult elő. Egyes részletek nem közöltetvék. Canadából szomorító tudósítás érkezett. Jun. 19kén Quebecben előadás közben a színházban tűz ütött ki. A' láng gyorsan terjedt a színpadról tovább, úgy hogy a nézők tömegesen rohantak a kijárásoknak, mi közt iszonyú zavar támadt; a' páholyokhoz vezető lépcsőzet beomlott; negyvenhét tetemet huztak ki a romok alól; egész terjedelmét a' borzasztó vésznek még eddigelő meg nem tudhatták. — Mexico belsejéből a' tudósítások nem elég biztosak; annyi való, hogy a' rendellen 's fejtelenség folyást tart; Paredes nyilatkozványt boesátott ki máj. 30kán, mellyel Acapulco kikötőt a' kereskedésnek elzárta. Némelly hírek szerint Paredes dictatornak lón kiállítva, mások szerint erős sereggel Matamoras felé indult 's Bravo tábornokot ideiglenes elnöknek tette. A' had- 's tengerészeti miniszter állítólag leköszöntek; utódaikul Mores Villaneil 's Garay (tán csak nem magyar szakadók?) tábornokok nevezettek.

Portugália.

Legutóbbi portugál zendülés alatt a' Times egy levelet közölt Rómából, mellyben mondaték: ezen fölkelés annyival inkább sajnálatos, minthogy az dom Miguel szándékolt hódolását donna Maria királyné kormánya irányában még inkább elhalasztja. Dom Miguel értesülvén ez iratról, titkára által jun. 24kéről levelet intéztetett a' Times szerkesztőségéhez, mellyben kijelenti, miszerint ő soha semmiféle körülmények közt nem mond le fölségjogairól Portugáliára nézve. Közlője ezen levélnek ugyanazon dommigueli ügyviselő Londonban, Antonio Ribeiro Saraiva, ki a' megjelent miguelista nyilatkozványokat is aláírta.

Spanyolország.

Jul. 10kei madridi hírek szerint a' Heraldo hír gyanánt jelenti, miszerint egy miniszteri combinatio készül Castro Orozco 's Concha között, azon nyiltan kimondott czéllal, hogy a' királynő valamelly Cbourghazi herczeggel házassítassék össze. A' Heraldo azonban e' gondolatot olly népszerűtlennek tartja, miszerint az előtte teljességgel létesíthetlennék látszik. Szokásához képest, mellyel mindenütt összeesküvést lát és fürkész, most Valenciára mutat, mint mellyet a' forradalmiak fő gyűlpontjokul választottak volna ki.

Franciaország.

A' „Moniteur“ jelenti, mikép Augusztá szászcoburgi herczegnő jul. 8án szerencsésen egy leánygyermeket szült. — Soult marsal elbocsáttatási kérelme végre elfogadtatt, de csak a' választások utáni napon fog közzé tétetni. — Joinville herczeg hajóhadastul Tunisba fog vitorlázni 's innen Aumale hg. testvéreivel Franciaországba tér vissza. A' tunisi bey Joinvillet fényesen készülni fogadni.

Az éjszaki vasuton borzasztó szerencsétlenség történt. Az illető tudósítások igen különböznek. A' szerencsétlenség f. jul. hó 8kán történt, délutáni 3 óra után 's a' Parisból indult reggeli sort érte, mellyet két mozgony hajtott. „A' kocsisor — így ír a' Moniteur — már Arrason tul volt 's Fampour helységgel szemközt, midőn a' második mozgony 's irányzója kissé kibicezent a' sinből, mire nem ugyan az első, hanem vagy 10, 12 kocsi a' középből kisodortatván, öt vagy hat közülök a' töltésről le a' z s o m b é k o s lápságba dőlt. Más tudósítások szerint csak a' mozgony 's utolsó kocsi menekültek meg, jókora lökést kapván ugyan, de mégis a' töltésen maradván. Ezen tudósítások a' vidéket — e' szerencsétlenség színhelyét következőleg festik. Arras közelében a' pályavonalat egy töltés képezi, melly mocsáros lápság közepett emelkedik — ez adja a' Picardiában közhasználatu gyeptözeget (turfát). Mindkét oldalon posványos söppedékek terülnek el, mik végtelen sok nehézséget okoztak az itt munkálkodott mérnököknek 's b. E' levelek 17 halottrul szólnak, a' Moniteur csak 11et emlit, köztök két felügyelőt, két katonát, egy orvost, egy mezeigazdát, három nőt 's két 6—8 éves gyermeket. Megsérült a' „Moniteur“ szerint csak 5—15, a' „National“ szerint pedig 15—50ig. — A' brüsseli Independance jul. 9kéről következők ir e' esemény felől: „A' kocsisor Arrast elhagyja 's Roexnél egy töltésen halad, midőn az első mozgony kitérvén a' sinből, a' másik erős lökést ad, a' esatlánc szétlörök 's nyolcz kocsi, ezek közt egy podgyászszállító, a' töltés tetejéről 20 láb magasságról mocsárba dőlt. Az 1. sz. kocsikat az ingovány elnyelte, a' többi ezek fölött összezuzódott. Azon pillanatban, midőn a' kocsisor Brüssel felé ismét elindult, már 20 tetemet huztak ki a' mocsárból és sok személyt igen súlyosan sérülve találtak. A' kocsisor tudomás szerint két részre van osztva, mellyek közül egyik Lille másik Valenciennesbe van rendelve. A' Lille felé vezető rész zuhant a' töltésről le. Oudinot tábornok 's neje, kik szinte e' vonalon utaztak, sérületlenül maradtak; Ligne herczegnő kevéssé megsebesült, 's Lestibudois, lillei követ, ki szinte a' mocsárba dőlt részben volt, megmenekült, 's csak keze ficzamt ki. — Még a' hivatalos lapok is ellenmondanak egymásnak az áldozatok számát illetőleg. A' „Journal des Débats“ jul. 11ről 14 halotat emlit, az ugyanazon számban megjelent hivatalos tudósítások ellenben 15öt hoznak fel. A' „National“ figyelmeztet, hogy a' vasutársasági tudósítás szerint a' 28 kocsiból 13 zuhant a' mély lápságba; ezen kocsik számából következtethetni, hogy az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint a' hivatalos tudósítások állítják. Valamennyi hírlap, ugymond a' „National“, mellyek tudósításaikat szemtanuk elbeszélésiből merítik, egyhangulag állítja, miszerint azon pillanatban, midőn a' kocsisor tovább indult, már 17 tetem hozatott fel a' töltésre. Paget Viktor utazótárs, ki csodálatosan menekült meg, írja a' „National“nak, hogy legalább háromszor annyi személy veszett el e' katastrofnál, mint mennyit a' hivatalos tudósítások emlitnek. Oudinot tábornok segéde, kinek több oldalbordája tört össze, 9én mondhatlan kinok közt mult ki a' világból. A' Commerce belge szerint Skán este 14 halotat huztak ki a' lápból 's más nap reggel ismét más tizenkettőt. Skrzynecki tábornoknő, (mások hitelesebben ezt Czartoriski Ádám hgnőnek mondják)

ki szinte sérületlenül maradt, részvétteljes szeretet és buzgalommal ápolá a' sebesülteket.

Olaszország.

A' „Gazette du Midi“ következők ir IXd. Pius pápáról. „Mig spoletoi érsek volt, forradalmi mozgalom ütött ki. A' főnökök egyikénél lepecsételt köteget találtak, mellyben saját állítása szerint névsora foglaltaték valamennyi összeesküttnek. Diadalmasan tudósítá erről a' rendőrbiztos az érseket, ki azon névsort, mellyet a' biztos Rómába akart küldeni, előkérte 's tüstint elszakítva tűzbe dobta. Az ijedség hallgatagga tévé a' biztost, az érsek pedig így szólott hozzá: „Mit se féljen, mindenért én felelek. Ön kötelességét mint rendőrbiztos teljesítette, én az enyimet mint püspök. Vajjon nem elég személy be van e' már bebonyolítva 's nem borít e' már gyász elég családot?“

A' „Jour. des Débats“ folyvást újabb tudósításokat kap Rómából a' pápa népszerűségéről. Mindnyájan, kiknek szerencsésük van a' szentségéhez közeledhetni, csodálják népszerűségét, mély ember- 's viszonyisméretét. Mindnyájoknak, kik hozzá folyamodnak naponkint, ad kihallgatást. Ugyanazon 's még több francia lap következő levelet közöl. Rómából jun. 29kéről: „A' hat bibornokból álló kormánybizottság némi feloszlási állapotban volt, miután sem az a' dandó boesánat, sem a' közigazgatásban létesítendő reformok iránt meg nem egyezhetett. Közörmre mindazáltal azon tagok, kik a' status quo mellett nyilatkoztak, visszavonultak. Gizzi 's Amat bibornokok, kiknek nézeteit a' pápa is pártolta, emelkedtek fölül. Így tehát most biztosan remélhetni közbocsánatot politikai vétségekre nézve, a' mint az kevés nap mulva közzé is fog tétetni. IXd. Pius tegnap Orioli tanitónak, ki a' közoktatás minisztere volt az 1831ki forradalmi kormány alatt, engedelmet adott visszatérhetésre. Utóbbi hétfőn ovakodás miatt néhány romagnait elfogtak, a' mint ezt a' pápa megtudta, azonnal szabadságba helyeztette őket, rosralását jelentvén ki a' rendőrség e' tette miatt.

Jul. 7kei római hírek szerint Gizzi bibornok, kül- és Amat bibornok belügyi státustikrára neveztetett. Mindkét férfit a' római közönség, IXd. Pius trónra lépte óta jelölé ki azokul, kik nemcsak a' szükséges képességet e' hivatalok viselésére, hanem az egész pápai birodalom bizalmát 's rokonszenvét is bírják. Beszélük a' római körökben, miszerint a' szentsege csekély kísérettel körutazást szándékozik tenni a' tartományokban, 's hogy alattalóji panaszit és sérelmeit helyben akarja megvizsgálni 's lehetőleg orvoslani. Jós-vúsége 's bizalma a' néphez mindinkább új tárgyat szolgáltat közbeszédre. Midőn minapi egyháziárdalat után gyalog ment 's udvarnokai közül néhányan ezt veszélyesnek mondták, a' mosolygva felelt: „midőn alattalóim közt vagyok, semmitől sem tartok.“ Illyetén nyilatkozatok aztán szájról szájra mennek 's az olaszok által lelkesedéssel fogadtatnak.

Tegnap kocsizott, így ír egy római levél jul. 9kéről, gróf Lützow ausztriai követ ünepélyes kísérettel a' Quirinal palotába, felhatalmazási levelét mint az ausztriai császár rendkívüli követe általnyújtandó. Nyolcz diszkocsiban, futárral és számos gyalog kísérettel indult meg déltájban a' menet a' velencei palotából a' Monte Cavallo felé, hol is a' követ magas rangját illető minden tiszteletnyilvánításban részesült. Délután az egész menet a' sz. Pétertemplomban az apostol sirjánál végé ájtatosságát, miután még Macchi bibornokot mint a' bibornok testület második dekanját meglátogató. Ezen tiszteletet azonban, melly sajátképp Micara bibornokot illeté vala, fennevezett második dekan szenvedő egészsége miatt nem fogadható el. — Tegnapelőtt a' pápa a' sz. János egyházba kocsizott, melly alkalommal egy zárdát látogata meg. Erre az említett templomtól egész a' colosseumig gyalogolt 's itt véne ifja gyűlt össze, örömszajjal fogadván a' szentséges atyát 's áldásaért esengvén. Egy házaljbol egy ágyban fekvő nő kiállott áldása után; a' pápa hozzá lépett, kérelmét teljesíté 's a' szegény koros nőt gazdag alamizsnával sajátkezüleg jutalmazá meg. E' tény az embereket lelkesülésre ragadá és szemtanuk beszélük, miszerint sokan a' körülállók közül földre borulván csókolák azon köveket, mikre a' szentsége lába tapodott. Ezen vonások az új pápa jellemét jobban festik, mint tények nélkül bármilly harsány magasztalások.

Ezen kocsizásnál a' pápát csak néhány nemes testőr kísérte. IXd. Pius e' részben is követi az apostoli egyszerűség elvét; minden eddigelő divatozott zajos pompa 's környezet el lón általa mellőzve. Több főpapból álló bizottság alakíttatott már a' vasutkérdés tárgyában, melly haladéktalanul szakbeli férfiakat fogadand körébe, kik aztán összesen a' nagy számmal érkező vasutervek iránt véleményt adjanak. Ugyzint angol 's francia vasutnyerészek is érkeztek már Rómába. Lambruschini 's Mattei bibornok a' hegységbe rándultak, valamint minden, ki csak szeréteheti, menekszik Róma iszonyu hőségétől 's láz-mirigyülevégőjétől (aria cattiva.)

Elegyhir.

Daczul az ellenkező királyi parancsnak Lissabonban folyvást nyugtalanító 's izgató tudósításokat költenek 's iratokat hintenek, így többi közt legközelebb egy röpirat jelent meg következő címmel: „Jelentés a' hatósági örök gyalázatos önviselete felől, kik Penafielben véres füllengőket, darab emberi füllét árulgattak.“ Ezen egy vonásról is vonhatni Portugália szomorú helyzetéről következtetést.

Salvandy francia közoktatási miniszter, jul. 3kán érkezett Algirba, 'sitt a' Journal des Débats szerint szerföltt hitelgőleg fogadtatott; meglátogató a' városi polgárintézeteket 's ígértelet tón, miszerint a' franciaországi déli megyékben arab köznyelvre tanszékeket alapítand.

Narvaez tábornok, a' párisi lapok szerint Bordeauxból Párisba érkezelt; innen Nápolyba utazandó, hol is követséget viselend a' spanyol udvar részéről.

Cormenin ismét egy röpiratot készül közreboesátni a' választási 's kamrai vesztegetésekrül. — Arago most Perpignanban, választási helyén mulat' s alakosság, névszerint munkások 's fiatalok hódolásait fogadja.

Jul. 7kén, mint 51dik születés-ünnepén az orosz czárnak, Pétervárott a' württembergi koronaörökös 's Olga Nikolajewna nbnő közti eljegyzés nagy ünnepélyességgel ment véghez, az esketés pedig 13án fog következni.

Éjszakamerikában egy Burrit Illyés nevű kovács, ki legközelebb Európába szándékozik utazni, roppant figyelmet gerjeszt. Ezen nevezetes férfi tanító nélkül ötven nyelvet tud ('s így mintegy 14gyel többet mint Mezzofante bibornok, de nem azokat ám, és így, mellyeket és miképen!!!) 's' e' mellett rendszeren nyolcz órát szentel a' kovácskodásnak! (ha nem amerikai lócsihányás-nagyítás vagy filentés!)

A' szerb belügyi minisztérség egy művet tétetett közzé selyemtenyésztesről, hogy ez iparágat Szerbiában emelje. Iskolaalapításul minden oldalról számos hazafiui adakozás gyűl. Belgrád és Szendrőben nyilvános olvasótermek nyitattak meg.

Az angol bankban az arany és bankjegyek roppantul szaporodnak; az aranyból 16 millió font, másikkól közel 10 millió fekszik. Mi a' bankrul, az kisebb mértékben a' bankárokrul is szól 's a' leszámitolás (disconto) e' miatt csökkenésre hajlik. E' pénzhalmozódás azonban nem természetes, 's oka bizonynyal azon szokatlan ovakodásban fekszik, mellyel a' váltóházak a' leszámitolást teszik. Ez névszerint mindazon tőzséreket illeti, kik India 's China felé kereskednek, 's bizonyosnak állítják, hogy a' chinai 's indiai be- 's kiviteli kereskedés két év óta több veszteség mint nyereségre mutat. —

59ik szám.

Hirdetvény.

Az ungvári kir. kamrai uradalom részéről Lyutta kamr. helység közelében egy üveggyár felállítására, 's tizenkét éven át tartó használatának joga, mellynek nagyszámú üzletére megkívántató anyaglat is elégséges mennyiségben helyben található, f. évi augusztus 31kén Ungvárott tartandó nyilvános árverésnek a' nmlgu magy. kir. udv. kamra jóváhagyásának fentartása mellett ki fog tétetni.

A' vállalkozni szándékozók ennél fogva száz p. ftnyi bánatpénzzel, nemkülönb az ígérendő egyévi haszonbérleti összeggel felérő — statuspapirban is nyújthatandó

Gyapjueladási hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar királyi udvari kamara rendelete következtében a' királyi koronai és kamarai uradalmakban ugyszinte a' vácsi püspöki jószágokban ezen évben (1846.) nyert és bérmentesen Ó-Budára, részint pedig Pestre szállított juh- és bárány-gyapjunak elárvereltése 1846diki augusztus 24dikére tüzetett ki; minél fogva megjegyeztetvén itt, hogy az árverésnél irásbeli ajánlatokon kívül, szóval tett ígéretek is elfogadtatnak, — a' venni szándékozók az árverésre akkép hivatnak meg; hogy a' fenkitűzött napon délelőtti 9 óráig személyesen, vagy törvényes hatalommal felruházott megbízottjaik által a' kir. kamarai épületben Budán megjelenjenek, vagy kik irásban adandák be ajánlataikat, e' felírásával „Gyapju árverési ígérlet“ a' kir. kamarai elnökséghez, hol azok felbontatlan maradván, az árverési elnök által az árveréshez szinte felbontatlan fognak vitetni, legfeljebb augusztus 24ig benyujtsák.

Az árverési föltételek, mellyekből egy szerszmind az árverési eljárás mód, nemkülönb a' venni szándékozók kötelezettségei is eleve kivihetők leendnek e' következendőköl állanak:

I. Ez árverésnek tárgya leend a' kir. koronai 's kam. uradalmakban, ugyszinte a' kalocsai érsékséghez tartozó jószágokban ez évben tenyésztetett juh-és bárány-gyapju u. m.

a) az ó-budai koronai uradalomból mintegy 42 mázsa juh- és 4 mázsa bárány-gyapju.

b) a' diósgyőri koronai uradalomból mintegy 43 mázsa juh- és 3 mázsa bárány-gyapju;

c) a' bási kamarai uradalomból, 's nevezetesen az alsó-kulai-pusztai juhászatból mintegy 33 mázsa juh- és 5 mázsa bárány-gyapju; a' felső-kulai-pusztai juhászatból mintegy 41 mázsa juhgyapju; — a' kis-sztapári juhászatból mintegy 32 mázsa juh- és 3 mázsa 30 font bárány-gyapju; — a' pusztai bélai juhászatból mintegy 69 mázsa juh- és 5 mázsa 50 font bárány-gyapju; — végre

d) a' vácsi püspöki uradalomból mintegy 84 mázsa juh- és 8 mázsa bárány-gy.

II. A' szóbeli ígéretek mellett e' nyilvános árverésnél, mint említettük, irásbeli ígéretek is elfogadtatnak és a' legtöbbet ígérő nevének kiáltása az egyes ajánlatok összehasonlításából kitűnendő eredmény fog eszközöltetni.

III. A' minden venni szándékozótól behuzendó bánatpénzre nézve következők szabott, u. m. az ó-budai gyapjuért (400) azaz négyszáz forint, a' diósgyőriért (400) azaz négyszáz forint, — az alsó-kulai-pusztai gyapjuért (400) azaz négyszáz, — a' kis-sztapáriért (400) azaz négyszáz, — a' pusztai-bélai

(400) azaz négyszáz, — a' pusztai-bélai

— biztosítékkal ellátva az említett árverés-rei megjelenésre ezennel felszólítatnak.

Egyébiránt irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, mellyek e' felírással: „Ajánlat az ungvári üveggyár felállítási árverésére“ a' nmlgu magy. kir. udv. kamarai elnök-séghez folyó évi augusztus 15ig, az ungvári kir. kamrai főtisztviselői pedig az árverés napjáig lepecsételve benyújthatandók.

A' szerződési föltételekrül Budán a' magyar kir. udv. kamra számvevő-hivatalnál, vagy az ungvári k. kamarai főtisztviselői irodában értesülhetni, valamint az üveggyár felállítására kihasított helytértség is a' helyszínen megtekinthető. 3—3

gyapjuért (700) azaz hétszáz forint, 's vég-re a' vácsi gyapjuért (900) azaz kilencszáz forint pengőben letéssék, pedig készpénzben vagy státuspapirosban (börzei érték szerint, kivéden az 1834. és 1839diki státus-adóssági kötelezvényeket, mellyek csak névszerint értékükben vétetnek el.

E' bánatpénzt, mindenki, ki e' nyilvános szóbeli árverésnél részt veend, ha bár irásbeli ajánlatot tett legyen vagy nem, az árverési bizottvány előtt leend: a' vagy ennek a' kir. kamarai budai taxáló hivatalnál, vagy végre a' pesti kir. sóhivatalnál letett bánatpénzről szóló hivatalos bizottványát bemutatandja.

Ugyszinte mindegyik irásbeli ajánlatnak a' megkívántató bánatpénz- vagy hasonló értékű bizottványval kell ellátva lennie, az ennek hiányával levő irásbeli ajánlat figyelmet nem igényelend.

Azok, kik irásbeli ajánlkozásaik mellett a' nyilvános árverésnél szóval is ígérni szándékoznak, kettős bánatpénzt nem tartoznak letenni, hanem kívánatukra az általuk készpénzben vagy státuspapirosban, ezeknek börzei értékük szerint, behuzendó bánatpénzről szóló egyes hetételi bizottványon kívül, a' másod példányban is adatik bizottvány, 's egyike ezen bizottvány-példánynak a' nyilvános árverésnél lesz előmutandó, másika pedig az irásban foglalt ajánlatához lesz csatolandó.

Az ekkép letett bánatpénzek az arról szóló bizottványok egyes vagy netalan másod példányainak visszatarthatása mellett lesznek csak visszazandók.

IV. Ki a' nyilvános árverésnél ígérni szándékozik, tartozik az árverési föltételeket — mellyek felolvasásával az árverés kezdődik — aláírni: mi által teendő ajánlataira nézve magát visszavonhatlanul kötelezend.

Szintugy megkivánatjuk, hogy az irásban teendő ajánlatok, azon nyilatkozást foglalják magokban, miszerint az ajánlkozó a' közzétett árverési föltételeknek magát minden kikötés nélkül aláveti, hogy tett ajánlata öt másolhatlanul kötelezi, végre, hogy nyilatkozatának ugyanazon jog-ereje legyen, mintha az ajánlkozó az érintett föltételeket és árverési jegyzőkönyvet aláírta volna. E' világos és határozott nyilatkozat hiányával levő irásbeli ajánlat figyelmet nem igényelhetend.

V. A' nyilvános árverésnél az eladóra kiteendő gyapju részletenkint, mint ezek az 1so pontban elsorolvák, fognak kikiáltatni, és csak az egyszerre és együtt kikiáltott mennyiségre tétethetnek ígéretek: — miért is a' teendő ígéretek máski nem kiáltott mennyiségre nem fognak értetni, sem a' bármi más föltét alatt tett figyelembe vétetni, mint szinte általában a' megállapított föltételek ellen az árverés alatt vagy azután tett bármi kifogások követke-zéseket magunkal nem vonandának.

Hasonlókép figyelembe nem jöhetnek az árverési 's eladási föltételekrül bármiben eltérő ígényekhez kötött irásbeli ajánlatok; melly utóbbiaknak, hogy eredményök legyen szám szerint meghatározott ígértelet kell magokban foglalniok.

VI. Ajánlkozók, kik irásbeli ígéretek tenni szándékoznak, szabadon és tetszésök szerint az egész eladandó gyapju-mennyiségre vagy annak az első pontban említett részleteire, a' mint am azok kikiáltatnak, tehetik ajánlataikat; de azt minden esetre határozott számmal kifejezni, 3dik pont szerint rácsendő bánatpénzt hozzá-mellékelni tartoznak.

VII. Minden kikiáltás után az ígérők mindegyike köteles az árverési jegyzőkönyvben ígérteletit sajátkezüleg aláírni, a' legtöbbet ígérő pedig köteles itt azt is megjegyezni, hogy ő volt, a' ki legtöbbet ígért.

Ezen aláírásnak a' mondott jegyzőkönyvbe leendő beiktatásától, ugy szinte ha ő mint legtöbbet ígérő a' szerződés befejezésére felszólítat, ennek megtételétől többé nem vonakodhatik; melly esetben azonban, habár tett ajánlatait jegyzőkönyvileg alá nem írta is, nevének már az árverési föltételek alá történt saját kezű írása, vagy netán irásbeli ajánlataihoz mellékelte nyilatkozatának erejénél fogva a' szerződés befejezésére ezennel kitűzött 8 napi határidő eltelte után mint szerződés-szegő fog tekintetni, a' kinstár pedig jogosítva leend, nemcsak az érintett legtöbbet ígérő által behuzendó bánatpénzt visszatarthatni, hanem azon gyapju-mennyiségről is, mellyre nézve többször érintett egyed a' legtöbbet ígérő volt, rendelkezni.

Ugyanezen kötelezést, ugyanazon következtényekkel vállalandja magára az is, ki netán irásban tett ajánlata következtében legtöbbet ígérőnek találtatott.

VIII. Irásbeli ajánlatokban köteles az ajánlkozó saját lakhelyét, ha t. i. nyilvános árverés ideje alatt személyesen jelen van, tudat adni, vagy ha jelen nincs, tehát felhatalmazottja nevét feljegyezni, ki a' szerződést nevében fogja befejezni.

IX. Mihelyt e' nyilvános árverésnek az 5dik pont alatt kitett módon, egész tárgya részenként eladatott, az árverési eljárás mód czélját érte; ekkor az árverési bizottvány a' szóval és irásban tett ígéretek összehasonlításához látand, hol mindenkinek, ki az árverésnél egyik vagy másik részletre legtöbbet ígért, vagy ajánlata irásban tette, jelen lenni joga leend.

X. Ezen összehasonlítás alkalmával a' összehajtott irásbeli ajánlatok a' jelenlevők előtt az árverési bizottványi elnök által felbontatnak 's illetőleg megvizsgáltatnak, ha vajjon a' főnebbi pontok kívánatának megfelelnek e' vagy nem? 's a' mellyek hiányosak, félreveltetnek.

Ezek után az irásbeli ajánlatok a' szó-

val tett legmagasabb ígéretekkel egybevételnek 's ezekből az egészen legkedvezőbb eredménymutató fog kiszemeltetni, 's ha több illy egyenlő ígéretek találtatának, a' szóbeli ígérlet közül a' hasonló szóbelinek, — a' két egyenlő irásbeli ajánlat közül pedig annak adatik elsőség, melly hamarabb küldetett be; végre az egészen hasonlók között sorshuzás fog határozni.

XI. Azoknak, kikre a' főnebbiek szerint bizonyos gyapju-mennyiség esik, 's kikre nézve az ajánlott ár ekép másolhatlanul kötelező marad, a' bizottvány által ez nyomban tudtal adatik azon megjegyzéssel, hogy ezt a' magyar kir. udv. kinstárnak helybenhagyás végett, melly annak mindég fentartatik, feljelentsék. A' többi ígérőnek pedig készpénzben vagy státus-papirosban betett bánatpénzüket, 's illetőleg erről bizottványok tőstét — vagy ha ki helyben nem lenne, mihelyest magát jelentend: — visszazandatjuk; mi által ezeknek, minden az árverési föltételek 's illetőleg irásbeli ajánlataik benyújtásával reájok háromlál kötelezettségük elenyészend.

XII. Későbbi bár minő ígéretek 's ajánlatoknak hely nem adatik. Fentartjama-gának még is a' kinstár azon esetben, ha netán a' kitett árverés várakozása ellenére semmi kedvező eredmény nem vezetne, egy második árverés kitűzését, vagy másképi rendelkezését.

XIII. A' betett bánatpénz elvesztése alatt köteles a' vevő az árverés tartásától számított legfeljebb 8 nap alatt az árverési bizottvány elnökénél, az illető szerződés megkötése végett, személyesen megjelenni.

XIV. Ezen szerződés megkötése 's kiadása előtt köteles a' vevő bánatpénzét, a' vételi ár 25%ig kiegyesítenni, melly 25%ige a' vételi árnak cautióul szolgáland a' megvett árnak vonatkozás nélküli átvételére, 's a' még hátralévő vételárnak lefizetésére.

XV. Ezen esutó és vételi joguk elvesztése alatt kötelesek a' vevők az ekkép megvett gyapju-mennyiséget legfeljebb 1846. évi szeptember 15ig a' még hátralévő vételi ár lefizetése mellett átvenni.

XVI. Az ó-budai gyapju az ó-budai tisztartóság hivatala udvarában van letéve, a' diósgyőri, bási kamarai, 's a' vácsi püspöki gyapju pedig a' pesti kir. sóháznál vagynak lerakva, holott is mindenki által f. évi augusztus 20tól az árverés napjáig megtekinthető.

XVII. A' gyapju-mázsalásnál 200es heméret alapítottak meg.

XVIII. A' vevők tartoznak a' gyapju-zsákokat azoknak beszerzési árak szerint a' kinstárnak helyre pótolni, végtére:

XIX. A' vevő az átveendő gyapjut annak átvétele előtt, egy az ó-budai uradalmi vagy a' pesti sóhivatali tiszt jelenlétében megmázsalthatja. — Budán, 1846. évi július 15kén. 1—3

† Fölhívás. Egy magyar úri házhoz, két gyermek számára, egy a' magyar nyelv tanban tökéletesen jártas, oktató kivánatván, mindazok kik e' nemű alkalmazást ohajtanak, ezennel föl hívatnak; hogy magukat a' hidépítészi hivatalban t. Tasner Antal urnál jelentsék; — szívesen fogadtatnék egyébiránt, ha azon egyén a' magyar nyelven kívül egyszerszmind a' zenében is, vagy rajzolásban oktatást fogna adhatni. — 3—3

Eladói hírközlés. A' diósgyőri k. kinstári uradalom részéről közhírre tétetik: hogy a' Mohy pusztán létező uradalmi juh-majorban 106 darab kos, 205 darab anya-juh, 80 dar 2 esz-

tedős jerke, 170 ürümind flomított szőrű f. évi auguszt 18kán Mohy tartandó árverés alatt a' legtöbbet ígérőnek készpénzért el fog adatni. — D.-Győr, május 20kán 1846. 3—3

Dunavizállás július 23án: 9' 0" 9" az 0 fölött.